

KARŞILAŞTIRMALI HUKUK ÇERÇEVESİNDE HACİZLİ MALIN ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRİLMESİNE BAKIŞ

An Overview of the Electronic Liquidation of Seized Goods within the Framework of Comparative Law

Dr. Öğr. Üyesi S. Hilal ÜÇÜNCÜ*

Öz: Şekli bir hukuk dalı olan icra hukukunun dijitalleşmeden kaçınması mümkün değildir. Bununla birlikte, dijitalleşmenin icra hukukuna yansımaları, diğer hukuk dalları ile kıyaslandığında daha geç, ancak daha keskin bir şekilde olmaktadır. 24.11.2021 tarihinde kabul edilen 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çerçevesinde İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesine eklenen elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış ise, bunun tipik bir örneğidir. Kanun koyucu bu düzenleme ile fiziki ortamda açık artırmaları tamamen geçmişte bırakmış ve açık artırma sürecinin tümünü internet ortamına taşımıştır. Bu kapsamda cebri açık artırmaların, bir tekel olarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine entegre Elektronik Satış Portalı üzerinden yapılacağı kabul edilmiştir. Ancak karşılaştırmalı hukuk dikkate alındığında paraya çevirmenin özel platform aracılığıyla icra memuru ya da üçüncü bir kişi tarafından yapılabilirliği yönünde hem doktrin hem de uygulamada yoğun tartışmalar yaşandığı görülmektedir. Bu çalışmada, karşılaştırmalı hukukta mevcut olan tartışmalar, İcra ve İflas Kanunu'nda kabul edilen paraya çevirme usulleri çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Paraya çevirme, elektronik ortamda açık artırma, ihale, elektronik satış portalı, dijitalleşme

Abstract: As a formal branch of law, it is not possible for the enforcement law to avoid digitalization. However, the reflections of digitalization on enforcement law occur later but more sharply compared to other branches of law. Sale by auction in the electronic environment, which was added to Article 111/b of the Enforcement and Bankruptcy Code within the framework of the The Law No. 7343 on the Amendment to the Execution and Bankruptcy and Certain Laws adopted on 24.11.2021, is a typical example of this. With this regulation, the legislator has completely left auctions in physical environment in the past and moved the entire auction process to the internet environment. In this context, it has been accepted that forced auctions will be held through the Electronic Sales Portal integrated into the National Judicial Network Information System as a monopoly. However, considering the comparative law, it is seen that there are intense debates in both doctrine and practice on whether the liquidation can be carried out by the bailiff or a third party through a private platform. In this study, the current debates in comparative law are evaluated within the framework of the liquidation procedures adopted in the Code of Enforcement and Bankruptcy.

Keywords: Liquidation, electronic auction, forced tender, electronic sales portal, digitalization

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi,
hilal.ucuncu@hvb.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9969-5612
Makale Geliş Tarihi: 11.08.2023, Makale Kabul Tarihi: 18.10.2023
DOI : 10.57083/adaletdergisi.1384404

GİRİŞ

Cebrî icra hukukuna hâkim olan temel ilkelerden biri, *paraya çevirme ilkesidir*. Bu ilke çerçevesinde, haczedilen, rehnedilen veya iflas masasına dahil olan *-para dışındaki-* mal ve haklar kanunla belirlenen usullere uygun olarak paraya çevrilir.¹ Paraya çevirme ilkesi, para alacağı olan alacaklının borçlunun malvarlığından doğrudan tatmin edilememesini, aksine, borçlunun haczedilen malvarlığı değerlerinin paraya çevrilmesi yoluyla tatmin edilebilmesini ifade eder. Alacaklı mevcut durumda para alacağının karşılığı olan parayı talep etmektedir. Dolayısıyla bu gibi durumlarda bir dönüşüme ihtiyaç vardır. İcra ve İflas Kanunu'nda farklı paraya çevirme usulleri kabul edilmiştir.² Haczedilen veya iflas masasına giren mal ilke olarak açık artırma suretiyle paraya çevirmekle birlikte, pazarlık suretiyle satış³ ve alacakların, intifa haklarının ve hisse senetlerinin paraya çevrilmesi ayrı usuller olarak kanunda düzenlenmektedir.⁴ 7343 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan değişiklik ile İcra ve İflas Kanunu'nun 111/a maddesine eklenen borçluya

¹ Paraya çevirme ilkesi için bkz. Necmettin M. Berkin, İcra Hukuku Dersleri, 2. Baskı, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969, s.124 vd; Ramazan Arslan, İcra-İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları: 478, Ankara, 1984, s.39; Muhammet Özekes, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009, s.96 vd; Seda Özmumcu, Cebrî İcra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s.11; Uğur Bulut, İcra Hukukunda Ödeme Yerine Alacakların Devri (İİK m. 120), Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.24, 25; Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan vd., İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.31; Ramazan Arslan /Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz vd., İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s.383; Mehmet Kâmil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.255 vd.

² Cebrî icra hukukunda paraya çevirme usulleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Murat Atalı/ İbrahim Ermenek/ Ersin Erdoğan, İcra ve İflas Hukuku, 6. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 277 vd; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan vd., s.218 vd; Timuçin Muşul, İcra ve İflas Hukukunda; İhale ve İhalenin Feshi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s.21.

³ Pazarlık suretiyle satış hakkında bkz. Özmumcu, s.20 vd; Muşul s. 86; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan vd., s.229; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz vd., s.403; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s.294.

⁴ Paraya çevirme usulleri, malın niteliğine göre değişiklik göstermektedir. Her türlü mal ve hak, açık artırma suretiyle paraya çevrilebilir. Bununla birlikte taşınırların satışı (İİK m. 112 vd.) ile taşınmazların satışı (İİK m. 123 vd.) usulü birbirinden farklılık arz eder. İcra hukukunda taşınırlar pazarlık suretiyle satılabilirken (İİK m. 119), taşınmazların bu yolla paraya çevrilmesi mümkün değildir. İflas hukukunda hem taşınır hem taşınmaz mallar pazarlık suretiyle satılabilir. Görüldüğü üzere, icra hukukundan geçerli olan taşınmazların pazarlık suretiyle satılamayacağı kuralı iflas hukukunda uygulanmamaktadır.

satış yetkisi verilmesi de ayrı bir paraya çevirme usulü olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵

Cebrî icra hukukunda paraya çevirme, kendi içinde bir ikilem barındırır. Nitekim hemen hemen her paraya çevirme, değer kaybı yaratır.⁶ Öte yandan diğer takip aşamaları gibi takip ekonomisi ilkesine tâbi olan paraya çevirmenin amacı, neticede *mümkün olan en yüksek değere* ulaşmaktır.⁷ Kanun koyucu bu ikilemi bertaraf edebilmek için borçlunun haczedilen malvarlığının çok düşük bedellerle paraya çevrilmesini önleyen asgarî sınırlar belirlemiştir.⁸ Ancak söz konusu ikilemin bertaraf edilebilmesi için bu yeterli değildir. Bunun yanında, paraya çevirme neticesinde en yüksek değer in en az emek, zaman ve giderle elde edilebileceği bir yöntemin benimsenmesi gerekir.

7343 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde İcra ve İflas Kanunu'nda, her ne kadar açık artırma işlemleri elektronik ortamda teklif verme süreci ile başlasa da⁹, fiziki ortamda açık artırma suretiyle paraya çevirme yöntemi benimsenmiş idi. Fiziki ortamda açık artırma, teklif verenler arasındaki rekabet yoluyla mümkün olan en yüksek geliri elde etmeyi amaçlayan ve hukuk sistemlerinde uzunca süre uygulanagelen bir yöntem olmakla birlikte, teknolojik gelişmeler neticesinde başlayan yargının dijitalleşmesi süreci, bu yöntemin hâlâ tercih edilebilir olup olmadığının sorgulanmasına yol açmıştır. Bu durum, dikkatleri *elektronik ortamda açık artırma* yöntemine çevirmiştir.

⁵ Borçluya satış yetkisi verilmesi hakkında bkz. Hakan Pekcanitez, "Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi (İİK md. 111/a)", Sy. 1, 2022, GSÜHFD, s.820 vd; Burçin Yazıcı, "İcra Ve İflas Kanunu m.111/a Uyarınca Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi", C. 12, Sy. 2, 2022, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.1121 vd.

⁶ Felix Loth, Die Verwertung gepfändeter Sachen im Internet, Duncker & Humblot, Berlin, 2018, s.13; Horst Freels, Andere Verwertungsarten in der Mobiliarzwangsvollstreckung, Gardez, Sn Augustin, 1998, s.57; Hans Friedhelm Gaul, "Zur Reform des Zwangsvollstreckungsrechts", Sy. 15/16, JZ, 1973, s.473; Hans Friedhelm Gaul/Eberhard Schilken/Ekkehard Becker-Eberhard, Zwangsvollstreckungsrecht, 12. Bası, C.H.BECK, Münih, 2010, §3 Rn.55; Dominic Staible, "Die Online-Auktion als alternative Verwertungsmaßnahme im schweizerischen Schuldbetreibungs- und Konkursrecht", ZPR - Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht, Ed. Stephen V. Berti/François Bohnet/Ulrich Haas vd., Sy. 6, Dike Verlag AG, Zürich, 2010, s.46.

⁷ Bernhard Wiczorek/Rolf A Schütze, Zivilprozessordnung und Nebengesetze, C. 8, 4. Bası, De Gruyter, Berlin, 2013, §704 Rn.46; Özekes, 2009, s.82 vd; Loth, s.13.

⁸ Kanun koyucunun paraya çevirmede dikkate alınacak azamî sınırlar getirmeye gerek görmediğine ayrıca dikkat çekmek gerekir. Bunun sebebi, en yüksek değerde paraya çevirme bakımından alacaklı ile borçlunun menfaatlerinin paralel olmasıdır. Nitekim paraya çevirme işlemi neticesinde elde edilen gelir yüksek olduğunda alacaklı alacağına daha hızlı bir şekilde kavuşmuş olur ve bu durum borçluyu icra takibinden daha çabuk kurtarır. Bu yönde ayrıca bkz. Loth, s.13.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kazmaz Tepe, Büşra; İcra Hukukunda Elektronik Ortamda Teklif Verme, Ankara 2016, s.19 vd.

7343 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler kapsamında, İcra ve İflas Kanunu'na “*Elektronik Ortamda Açık Artırma Suretiyle Satış*” başlıklı 111/b maddesi eklenmiştir.¹⁰ Söz konusu madde ile açık artırmanın fizikî ortamda tamamlanması uygulamasından vazgeçilmiş ve açık artırma sürecinin tümü elektronik ortama taşınmıştır. Anılan durum, cebri icra hukukunun dijitalleşmesi¹¹ sürecinin önemli ve ancak fizikî ortamda açık artırmanın tamamen terk edilmesi sebebiyle tartışılabilir bir adımdır. Bu çalışmada hacizli malın elektronik ortamda paraya çevrilmesi, karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde farklı bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Nitekim karşılaştırmalı hukukta, hacizli malın icra memuru ya da başka bir kişi tarafından özel platform aracılığıyla paraya çevrilmesi konusunda yoğun tartışmalar vardır. Söz konusu kapsamda konu, dört ana başlık altında incelenmektedir. İlk olarak, elektronik ortamda paraya çevirme ile ilgili genel bilgi verilmektedir. Bu kapsamda öncelikle elektronik ortamda paraya çevirmeye ilişkin kavramsal çerçeve çizilmektedir. Akabinde elektronik ortamda paraya çevirme usullerinin hukukî niteliği belirlenmektedir. Son olarak, elektronik ortamda paraya çevirmenin avantaj ve dezavantajları tartışılmaktadır. Daha sonra sırasıyla, elektronik ortamda paraya çevirmenin icra memuru tarafından resmî platform aracılığıyla yapılması, elektronik ortamda paraya çevirmenin icra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılması ve elektronik ortamda paraya çevirmenin üçüncü kişi tarafından özel platform aracılığıyla yapılması konuları incelenmektedir. Bu kapsamda mehzar İsviçre İcra ve İflas Kanunu (SchKG), Alman Medenî Usul Kanunu (ZPO) ve Avusturya İcra Kanunu (EO) bakımından yapılan açıklamalar akabinde, İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde durum ele alınarak değerlendirilmektedir.

I. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRME İLE İLGİLİ GENEL BİLGİ

A. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMEYE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Elektronik ortamda paraya çevirme konusunda üzerinde durulması gereken ilk kavram, elektronik ortamdır. Geniş anlamda elektronik ortam, sayısallaştırılmış verilerin üzerine aktarılarak kaydedilip

¹⁰ Elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış hakkında bkz. Selçuk Öztekin, Cebri Satışlarda (Yeni Bir Açık Artırma Türü Olarak) Elektronik Ortamda Açık Artırma Suretiyle Satışa İlişkin Bazı Notlar, Platon Hukuk, İstanbul, 2022, s.32 vd; Serdar Kale, “İcra ve İflas Hukukunda Online Satış”, 2021, (<https://blog.lexpera.com.tr/icra-ve-iflas-hukukunda-online-satis/>, s.e.t. 19.09.2023; Mustafa Okur, “Elektronik Açık Artırma Suretiyle Satışta Artırma Aşaması”, C. 18, Sy. 1, 2023, ERÜHFD, s.48 vd.

¹¹ Jürgen Stamm, “Die Digitalisierung der Zwangsvollstreckung”, 2021, NJW s.2563 vd.

saklandığı her türlü ortamı ifade eder.¹² Bu tanımdan hareketle, akıllı ev aletlerinin dahi elektronik ortam olarak nitelendirilmesi mümkündür. Haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan, kamuya açık, internet bağlantısı aracılığı ile erişilebilen bütün alanları ifade eden internet ortamı ise, elektronik ortam türlerinden biridir.¹³

Yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi, elektronik ortamda paraya çevirme, kural olarak açık artırma sureyle yapılır. Elektronik ortamda açık artırma, İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesinde *Elektronik Ortamda Açık Artırma Suretiyle Satış* adı altında düzenlenmiştir. Burada öncelikle vurgulamak gerekir ki, her ne kadar dar anlamda elektronik ortam kavramı internet ortamı için kullanılabilir olsa da,¹⁴ İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesinde elektronik ortam ifadesi yerine, daha *nokta atışı* bir tercih yapılarak *internet ortamı* ifadesinin kullanılması daha isabetli olurdu.¹⁵ Nitekim karşılaştırmalı hukuk düzenlemeleri dikkate alındığında, kurumun "*Versteigerung im Internet (internette artırma)*"¹⁶ ve "*Versteigerung über Online-Versteigerungsplattform (çevrimiçi artırma platformu üzerinden artırma)*"¹⁷ olarak anılmakta olduğu görülmektedir.

Elektronik ortamda paraya çevirme, bir platform aracılığıyla gerçekleştirilir. Ortam anlamına da gelen *Platform* terimi, özel bir yazılım-genellikle açık artırma yazılımı- aracılığıyla birbirine bağlanan veya bunun tarafından kontrol edilen bir web sayfa grubunu ifade eder.¹⁸ Elektronik ortamda paraya çevirmenin yapılacağı platformun öncelikle, bir internet adresi üzerinden erişilebilir ve kullanım sözleşmesinde belirlenen genel işlem koşulları çerçevesinde ilke olarak fiil ehliyetini haiz herkesin (gerçek ve tüzel kişilerin) kullanımına açık olması gerekir. Platform işleticisinin elektronik ortamda paraya çevirmedeki rolü, bir aracı olarak gerekli altyapıyı sağlamakla sınırlıdır (*Platform-Model*).¹⁹

¹² Habip Oğuz, "Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum", Sy. 3, 2013, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, s.3; Sinan Sami Akkurt, "Elektronik Ortamda Hizmet Sunumu ve Buna İlişkin Sözleşmelerin Hukuki Özellikleri", C. 60, Sy. 1, 2011, AÜHFD, s.25.

¹³ Oğuz, s.3.

¹⁴ Oğuz, s.3; Akkurt, s.25; Ahmet Galip Kaplan, *Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Hâlleri*, On İki Levhan Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.9 vd.

¹⁵ Çalışmamızda İcra ve İflas Kanunu'nun terminolojisine bağlı kalmak amacıyla internette/ internet ortamında paraya çevirme ifadesi yerine elektronik ortamda paraya çevirme ifadesi kullanılmıştır.

¹⁶ Almanya için bkz. §814 ZPO ve Avusturya için bkz. §274 Abs 1 EO.

¹⁷ İsviçre için bkz. Verordnung über Massnahmen in der Justiz und im Verfahrensrecht im Zusammenhang mit dem Coronavirus Art. 9, <https://www.fedlex.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/2020/234/20201013/de/docx/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-2020-234-20201013-de-docx.docx>, s.e.t. 08.08.2023.

¹⁸ Dominic Staible, "Online-Versteigerungen in Betreibungs- und Konkursverfahren", Sy. 54, 2021, Schweizerische Zeitschrift für Zivilprozess- und Zwangsvollstreckungsrecht (ZZZ), s.523.

¹⁹ Doktrinde, platform işleticisi ile satıcı arasındaki ilişkinin niteliği konusunda tartışma vardır. Bir görüş anılan ilişkinin hukukî niteliğinin genel bir aracılık

Örneğin elektronik ortamda açık artırmada platform işleticisi, ne açık artırmamanın işleyişini kontrol etmektedir ne de teklifin ne zaman kabul edileceğine karar vermek kendi takdirine bağlıdır.²⁰ Tekliflerin kaydedilmesi ve işlenmesinden satışın en yüksek teklif verene yapılmasına kadar tüm süreç, açık artırma yazılımı üzerinden işlemektedir.²¹ Netice itibarıyla elektronik ortamda açık artırmalarda platform işleticisi, özel hukuk çerçevesinde satış sözleşmesinin kurulmasına, cebri icra hukuku çerçevesinde ise ihalenin yapılmasına sadece aracılık etmektedir.

Elektronik ortamda paraya çevirmeye ilişkin satış, artırma ve ihale kavramları farklı anlamlara sahiptir. Satış, icra takibinde hacizden sonra ve paraların paylaşılmasından önceki aşama olan ve kural olarak açık artırma ile yapılan paraya çevirme sürecidir.²² Özel hukuk²³ ve cebri icra hukuku bakımından şemsiye bir kavram olan artırma kelimesinin sözlük anlamı ise, “bir malın satışında alıcılar arasında fiyat artırma yarışına dayanan satış biçimi; müzayede” şeklindedir.²⁴ Artırmanın İsviçre, Alman ve Avusturya hukukunda ilgili kanunî düzenlemelerdeki karşılığı “*Versteigerung*” kavramıdır. Ancak doktrinde bazı çalışmalarda, “*Versteigerung*” kelimesinin yerine, Latince “*auctio*” kelimesinden gelen artırma anlamındaki “*Auktion*” kelimesinin de kullanılmakta olduğu görülmektedir.²⁵ Artırma temelde bir fiyat oluşturma sürecidir.²⁶ İhale (*Zuschlag*) ise, kanunda belirlenen asgarî şartları karşılama kaydıyla en yüksek teklif sahibine malın mülkiyetinin -herhangi bir tasarruf işlemi

ilişkisinden doğan tellallık sözleşmesine dayandığını kabul ederken, diğer görüş temsil ilişkisinden doğan vekalet sözleşmesine dayandığını savunmaktadır. Söz konusu tartışma, fiziki ortamda açık artırmada satıcının doğrudan veya dolaylı temsilcisi olan bir “*müzayede yöneticisi*” var iken, elektronik ortamda açık artırmada böyle bir “*yönetici*” olmamasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, elektronik ortamda açık artırmada teklifin hangi şartlar altında kabul edileceği yazılım ile önceden belirlenmektedir. Bu durumda açık artırma başladıktan sonra ihalenin yapılabilmesi, katılımcıların teklif verme davranışına bağlıdır ve müzayedecinin herhangi bir işlem yapmasına gerek yoktur. Bu konuda bkz. Staible, 2010, s.84 vd; ayrıca Sadioğlu, s.327 vd.

²⁰ Staible, 2010, s.84.

²¹ Staible, 2010, s.84.

²² Muhammet Özekes, “İhale bedelinin Ödenmemesi Sebebiyle Yapılan Artırma (Tamamlayıcı Artırma)”, C. 5, Sy. 1, 2003, DEÜHFD, s.168.

²³ Özel hukuk çerçevesinde elektronik ortamda açık artırma, “internet teknolojisinin kullanıldığı sanal bir ortamda, birbiriyle rekabet içerisinde olan isteklilerin, önceden belirlenmiş süre içerisinde, fiyatı artırma suretiyle satış konusu mala teklif verdikleri ve belirlenen sürenin sonunda en yüksek fiyatı veren istekli ile satış sözleşmesinin kurulduğu bir fiyat oluşturma yöntemi” şeklinde açıklanmaktadır. Bu konuda bkz. Ceren Sadioğlu, Artırma Yoluyla Satış, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s.11 vd; Stefan Gurman, Internet Auktionen, Springer, Viyana, 2005, s.5 vd.

²⁴ <https://sozluk.gov.tr/>, s.e.t. 10.02.2023.

²⁵ Örneğin, Staible, s.1 vd.

²⁶ Staible, s.3.

yapılmasına gerek olmaksızın- geçmesi aşamasını ve anını ifade eder.²⁷ Tüm bu anlatılanlar çerçevesinde, kanunî bir tanımı olmayan elektronik ortamda cebri açık artırma suretiyle satış, bir cebri icra takibi kapsamında haczedilen mallarının icra memuru tarafından çevrimiçi bir artırma platformu aracılığıyla paraya çevrilmesi süreci şeklinde tanımlanabilir.

B. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Elektronik ortamda paraya çevirme farklı usullerde gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda paraya çevirme kural olarak açık artırma suretiyle yapılır. Bununla birlikte, pazarlık suretiyle satışın elektronik ortamda yapılmasının önünde herhangi bir kanunî engel bulunmamaktadır. Ayrıca borçluya satış yetkisi verildiği hâllerde de borçlunun satışı elektronik ortamda gerçekleştirmesi mümkündür. İcra ve İflas Kanunu'nun 121'inci maddesi çerçevesinde iştirak hâlinde mülkiyet hisselerinin niteliğine uygun düştüğü ölçüde elektronik ortamda paraya çevrilebilirliği hususunda da şüphe görmemek gerekir.²⁸ Elektronik ortamda paraya çevirmenin hukukî niteliği bu kapsamda ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, cebri açık artırmaların hukukî niteliği konusunda kanunî bir düzenleme mevcut değildir. Bu sebeple, geçmiş dönemlerde doktrinde bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür.²⁹ 1900'lü yılların başında cebri artırmanın hukukî niteliğinin satış sözleşmesi olduğu ve bu sebeple özel hukuk karakterli satış sözleşmesi hükümlerine tâbi olduğu görüşü (özel hukuk teorisi) hâkim iken³⁰, bu görüş, ilk olarak Alman hukukunda ileri sürülen cebri artırmanın kamu hukuku karakterli bir işlem olduğu görüşü (kamu hukuku teorisi) ile tamamen terk edilmiştir.³¹ Cebri açık artırmanın hukukî niteliği belirlenirken, bu süreçte devletin egemenlik yetkisine dayanarak icra dairesi aracılığıyla aktif bir şekilde oynadığı rol göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda, hukukumuzda da cebri açık artırmanın hukukî niteliği konusunda hâkim görüş, bunun takip

²⁷ Arslan, s.57; Özkes, 2003, s.169.

²⁸ Bu yönde bkz. Dominic Staible, "Verwertung von Vollstreckungssubstrat durch Betreibungs- und Konkursämter über private Auktionsplattformen im Internet", 2012, BLSchK s.91.

²⁹ Emil Huber, "Die rechtliche Natur der Zwangsversteigerung nach schweizerischem Betreibungsrechte", C. 24, 1905, ZSR, s.81 vd.

³⁰ Alman Reichsgericht tarafından 1913 yılına kadar, takibi yürüten icra memuru alacaklının temsilcisi, alacaklı da icra yetkisinin asıl sahibi olarak kabul edilmekte ve özel hukuk teorisi benimsenmekte idi. Bu yönde bkz. RGZ 60, 73; RGZ 61, 333.

³¹ Freels, s.66.

hukukundan kaynaklanan kamu hukuku karakterli bir işlem olduğu yönündedir.³²

Elektronik ortamda açık artırmanın temel amaç ve sonucu, fiziksel ortamda açık artırma ile özdeştir. Bu anlamda hukukî nitelik konusunda fizikî ortamda açık artırmadan bir farklılık arz etmemektedir. Netice olarak, fizikî ortamda cebri açık artırmada olduğu gibi, icra memuru aracılığıyla gerçekleştirilen elektronik ortamda cebri açık artırma takip hukukundan kaynaklanan kamu hukuku karakterli bir işlemdir. Ancak bu noktada, elektronik ortamda cebri açık artırmanın iki modeli üzerinde bir ayırım yapmak gerekir. Bunlardan ilki, internette açık artırmanın resmî platform üzerinden yapılması iken; ikincisi ise, özel platform üzerinden yapılmasıdır. Özel platform üzerinden yapılan artırmalar bakımından da sürecin icra organı tarafından mı yoksa başka bir kişi tarafından mı yürütüldüğüne ayrıca dikkat edilmelidir.

İcra takip işlemleri ve bu kapsamda paraya çevirme, devletin *cebir tekeli* kapsamında yetkili organı icra dairesi tarafından yapılır. Cebri icra hukukunun karma bir hukuk dalı olması sebebiyle, devletin egemenlik yetkisinin bir yansıması olarak, icra memuru tarafından resmî platform aracılığıyla yapılan paraya çevirme işlemi kamu hukuku karakterli bir işlem niteliğindedir.

Karşılaştırmalı hukukta cebri açık artırmanın icra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılması ise, bazı koşullar altında kabul edilmektedir.³³ İsviçre hukukunda, pazarlık suretiyle satış hükümlerine dayanılarak, icra ve iflas organları tarafından özel platformlar aracılığıyla açık artırmalar yapılmakta olduğu görülmektedir.³⁴ Ancak doktrinde azınlıkta kalan bir görüş, özel platforma kullanıcı kaydı yapılmasıyla birlikte akdedilen kullanım sözleşmesinin özel hukuk hükümlerine tâbi olduğunu, özel platformun genel işlem koşulları çerçevesinde açık artırma neticesinde en yüksek teklif veren kişiyle bir satış sözleşmesinin kurulduğunu ve bunun ihale olarak nitelendirilemeyeceğini, alıcı ile özel hukuk ilişkisinin kurulması nedeniyle herhangi bir anlaşmazlık durumunda bunun özel hukuk kuralları çerçevesinde çözülmesi gerektiğini ve bu durumun elektronik ortamda açık artırmanın icra memuru tarafından özel platformda yapıldığı hâllerde de geçerli olduğunu belirtmektedir.³⁵ Bu çerçevede, özel platformda hacizli malın satışının yapıldığının ve İcra ve İflas Kanunu hükümlerinin uygulanacağını açıklanmasının dahi bu durumu değiştirmeyeceği, aksinin kabulünün hukukî güvenliğe aykırılık teşkil

³² Açık artırma yoluyla satışın hukukî niteliği konusunda bkz. Saim Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 2004, s.243; Mine Erturgut, İcra ve İflas Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000, s.31 vd; Simon Müller, Die Ablieferung nach , §817 Abs.2 ZPO, Mohr Siebeck, Tübingen, 2014, s.9 vd; Arslan, s.54 vd; Sadioğlu, s.162; Rehn, s.76.

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Aşa. III.

³⁴ Bkz. Aşa. III, A.

³⁵ Bu yönde bkz. Staible, 2021, s.531 vd.

edeceği kabul edilmektedir. Bu görüş gereğince, özel platform aracılığıyla yapılan artırmalarda icra memurunun işlemlerinin şikâyete konu olamayacağı ayrıca vurgulanmaktadır.³⁶ Alman hukukunda da doktrinde azınlıkta olan bazı yazarlar, özel platform aracılığıyla açık artırmaların, artırmanın üçüncü kişi tarafından yapılmasını düzenleyen §825 Abs.2 ZPO çerçevesinde yapılabileceğini savunmaktadır.³⁷ Buna göre, özel platformun uyulması gerekli genel işlem koşulları, §825 Abs.1 ZPO kapsamında egemenlik yetkisine dayanılarak sürdürülen resmî faaliyet ile çelişir ve bu sebeple artırmanın üçüncü kişi tarafından yapıldığı kabul edilerek §825 Abs.2 ZPO uygulanmalıdır.³⁸ Ancak bu görüş, özel platform aracılığıyla yapılan artırmalarda bu platformun üçüncü kişi değil, bir aracı konumunda olduğu gerekçesiyle haklı olarak eleştirilmektedir.³⁹ Nitekim bu paraya çevirme usulünde icra memuru bir icra takibi kapsamında haczedilen malı cebri icra gücünü kullanarak paraya çevirmektedir. Bu durumda, her ne kadar artırma özel platform aracılığıyla yapılsa da üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilmemektedir. Özel platformun *satıcı*⁴⁰ bakımından genel işlem koşulları benimsemesi dahi, icra memuru yerine platformun merkezî aktör olarak görülmesi gerektiği anlamına gelmez.⁴¹ Bu sebeple doktrinde çoğu yazar, elektronik ortamda açık artırmanın icra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılmasını, § 825 Abs.1 ZPO gereğince pazarlık suretiyle satışın özel bir türü olarak mümkün görmektedir.⁴² Pazarlık suretiyle satışın hukukî niteliği konusunda da doktrinde uzun süren tartışmalar yaşanmıştır.⁴³ Ancak günümüzde hâkim

³⁶ Staible, 2021, s.531 vd.

³⁷ Curt Wolfgang Hergenröder, “Mängelhaftung des Gerichtsvollziehers bei der Versteigerung gepfändeter Sachen im Zeichen moderner Verwertungsformen”, Sy. 10-11, 2017, DGVZ, s.190, 191; Sebastian Weber, “Gewährleistung bei Pfandveräußerung über eine Internetplattform”, Sy. 7, 2018, DGVZ, s.152.

³⁸ Bkz. Aşa. III, B.

³⁹ Rehn, s. 75; MüKoZPO/Gruber, ZPO § 825 Rn. 10.

⁴⁰ Bu noktada cebri paraya çevirme bakımından borçlar hukuku anlamında bir satıcıdan bahsedilemeyeceğini vurgulamak gerekir. Nitekim cebri artırmayı gerçekleştirecek icra organı satıcı sıfatıyla hareket etmemekte, kendisine ait olmayan bir malı görevi gereği paraya çevirmektedir. Bu yönde bkz. Özmumcu, s.53 vd.

⁴¹ Rehn, s.75; MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.10.

⁴² Loth, s.68 vd; Urs Gruber, “ZPO §814 Öffentliche Versteigerung”, Münchener Kommentar zur ZPO, Ed. Wolfgang Krüger/Thomas Rauscher, C. 2, 6. Bası, C.H.BECK, Münih, 2020, ZPO §814 Rn.9; Caroline Meller-Hannich, “Der Gerichtsvollzieher bei „ebay & Co.“ – Rechtsfragen, Lösungsvorschläge und Gesetzesvorhaben zur Verwertung gepfändeter Sachen im Internet”, Sy. 2, 2009, DGVZ, s.24; Flockenhaus, ZPO §825 Rn.1.

⁴³ Pazarlık suretiyle satışın hukukî niteliği konusunda tartışmalar için bkz. Adrian Staehelin, “Freihandverkauf: Rechtsnatur und Anfechtung”, Festschrift für Karl Spühler, Ed. Hans Michael Riemer/Moritz W. Kuhn/Dominik Vock vd., 2005, s.397 vd; Erturgut, s.161 vd; Özmumcu, s.28 vd. Pazarlık suretiyle satışın TBK m. 207'ye göre olağan satış hükümlerine tâbi olduğu yönünde bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz vd., s.403. İcra ve İflas Kanunu'nda pazarlık

görüş, pazarlık suretiyle satışın da takip hukuku tasarrufu niteliğinde olan bir cebri icra satışı olduğunu haklı olarak kabul etmektedir.

Cebrî icra hukukunda belirli koşullar altında -kıymet takdiri için gerektiğinde bilirkişiye başvurulması gibi- bazı işlemlerin icra memuru dışında başka bir kişi tarafında yapılmasına cevaz verilebilmektedir. İsviçre⁴⁴, Alman (§ 825 Abs.2 ZPO)⁴⁵ ve Avusturya (§ 274 Abs.2 EO)⁴⁶ hukukunda paraya çevirme işleminin icra memuru yerine, -resmî ya da özel- üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilmesine imkân tanıyan düzenlemeler bulunmaktadır. Bu gibi durumlarda paraya çevirme işleminin hukukî niteliğinin ne olacağı sorusu akla gelmektedir. Paraya çevirme işleminin üçüncü kişiye devredilmesi hâlinde, üçüncü kişinin icra organının emrine dayanan faaliyetinin niteliğinin belirlenmesi hem dogmatik hem de pratik olarak önemlidir. Böyle bir durumda paraya çevirmeyi gerçekleştiren üçüncü kişi ya icra organının egemenlik alanına dahil edilerek resmî yetki ile donatılmış sayılır ya da bu yetki egemenlik alanından soyutlanarak geçerli hükümler çerçevesinde üçüncü kişiye devredilir. Söz konusu soruya yanıt verilebilmesi için, öncelikle başlangıçta var olan kamu hukuku karakterli işlem niteliğinin korunup korunmadığının tespiti gerekir.

Alman hukukunda, bu tartışma iki temel görüş çerçevesinde yaşanmıştır. İlk görüş, üçüncü kişiye kamu hukukundan doğan yetkilerin ancak kanuna dayanarak verilebileceği ilkesinden yola çıkarak bu soruya cevap aramıştır.⁴⁷ Anılan kapsamda, kanunî zemin olarak §825 ZPO'ya dayanarak egemenlik yetkilerinin özel bir kişiye devredildiği kabul edilmiştir.⁴⁸ Bu doğrultuda, hacizli malın üçüncü kişi tarafından özel platform aracılığıyla paraya çevrilmesi, cebri icra satışı olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla paraya çevirmenin icra memuru tarafından yapılmasında olduğu gibi, alıcı, iyi niyetli olup olmadığına bakılmaksızın mülkiyeti kazanır. İkinci ihtimalde, paraya çevirmenin özel

suretiyle satışa ilişkin ayrıntılı bir düzenleme yapılmamıştır. Bu sebeple, pazarlık suretiyle satışa Kanun'un paraya çevirme ile ilgili diğer hükümleri uygulanmalıdır. Erturgut, s.169. Ayrıca İcra ve İflas Kanunu'nda pazarlık suretiyle satışa ilişkin asgarî satış bedeli, ödeme şekli, mülkiyetin nakli gibi konuları içeren daha ayrıntılı bir düzenleme yapılması gerektiği hakkında bkz. Özümucu, s. 418 vd.

⁴⁴ İsviçre hukukunda bu yönde açık bir kanunî düzenleme olmamakla birlikte, doktrinde ve uygulamada, Art. 130 Abs.1 Ziff.1 SchKG, Art. 143b Abs.1 SchKG, Art. 256 Abs.1 SchKG, Art. 256, Abs.3 SchKG maddeleri yorumlanarak cebri artırmanın üçüncü bir kişi tarafından yapılabileceği tartışmalı olsa da kabul edilmektedir. Bu konuda bkz. Franco Lorandi, "Durchführung der Verwertung in der Zwangsvollstreckung durch Privatpersonen", 2000, Aktuelle Juristische Praxis, s.846 vd; ayrıca bkz. Aşa. III, A ve IV, A.

⁴⁵ Bu yönde bkz. Aşa. III, B ve IV, B.

⁴⁶ Bu yönde bkz. Aşa. III, C ve IV, C.

⁴⁷ Gerhard Lüke, "Die Anwendung der bürgerlichrechtlichen Zessionsvorschriften auf die Forderungsübertragung durch Hoheitsakt", Sy. 9, 1959, JZ, s.270 vd.

⁴⁸ Lüke, s.271.

hukuk çerçevesinde gerçekleştirilmesi söz konusu iken, ilk ihtimalde üçüncü kişinin işlemlerinden icra memuru gibi sorumlu olacağı vurgulanmaktadır.⁴⁹ Buna karşın doktrinde ağır basan görüş⁵⁰, üçüncü kişinin § 825 ZPO çerçevesindeki faaliyetini bir özel hukuk faaliyeti olarak nitelmiştir. Anılan görüşü savunan yazarların bir kısmı herhangi bir ayırım yapmaksızın, üçüncü kişinin faaliyetini kamu hukukuna dayanan bir yetkilendirme temelinde yerine getirilmek zorunda olan bir faaliyet olarak nitelendirmektedir.⁵¹ Bu görüşe göre, her ne kadar üçüncü kişi kamu hukukundan doğan bir yetkiye dayanarak hareket etse de icra memurunun bağımlı yardımcısı konumunda olmadığı için, § 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde paraya çevirme maddî hukuk hükümlerine tâbidir. Bu görüşün odak noktası, üçüncü kişinin yetkileri ve bu yetkilerin devredilme şekli değil, üçüncü kişinin konumudur. Doktrinde başka bir görüş, icra organının üçüncü kişiye yetki devrinin dayanağını belirleyici faktör olarak kabul etmektedir.⁵² Bu görüşe göre, burada asıl sorun, üçüncü kişinin bilirkişi yahut kamu tarafından görevlendirilmiş müzayedeci gibi bağımlı yardımcı olup olmaması değildir. Burada sorun Alman hukukunda cibrî artırmanın üçüncü kişi tarafından yapılmasına imkân tanıyan § 825 ZPO hükmünde egemenlik yetkisinin üçüncü kişiye devredilmesi yönünde açık bir düzenleme bulunmamasıdır. Bu sebeple üçüncü kişi egemenlik yetkisi çerçevesinde değil, kamu denetimi altında olmak suretiyle, özel hukuk çerçevesinde bir iş görme sözleşmesine dayanarak faaliyetini sürdürür.

İcra ve İflas Kanunu'nu çerçevesinde hacz edilen malın satışının üçüncü kişi tarafından yapılmasına imkân sağlayan düzenleme, 7343 sayılı Kanun ile kabul edilen borçluya satış yetkisi verilmesidir. Borçlunun satışı elektronik ortamda gerçekleştirilmesi mümkündür. Bu kapsamda çalışmamız bakımından önem arz eden hususlar üzerinde aşağıda durulacak olmakla birlikte⁵³, burada sadece borçluya satış yetkisi verilmesi suretiyle satışın hukukî niteliği ile ilgili değerlendirme yapılacaktır. Doktrinde, borçluya satış yetkisi verilmesi suretiyle satış, bir cibrî icra satışı olarak değerlendirilmektedir.⁵⁴ Nitekim bu hâlde satış, bir icra takibinde; borçluya kıymet takdirinin tebliği üzerine; Kanunda öngörülen yedi günlük süre içinde borçlunun talepte bulunması hâlinde; borçlunun Kanunda öngörülen koşullarda ve sürede alıcı bulması ve en önemlisi satışın onayı ile malın devir ve teslim işlemlerinin yapılması yönünde icra mahkemesinin karar vermesi ile gerçekleşir. Kanaatimizce borçluya satış yetkisi verilmesini §825 Abs.2 ZPO hükmünden ayıran

⁴⁹ Lücke, s.271.

⁵⁰ Bu yönde bkz. Loth, s.55; Kindl, ZPO §825 Rn.10; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.18.

⁵¹ Loth, s.55; Kindl, ZPO §825 Rn.10; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.18.

⁵² Freels, s.239 vd.

⁵³ Bkz. Aşa. IV, D.

⁵⁴ Pekcanitez, s.840; Yazıcı, s.1126-1128. İİK m. 111/a hükmünde geçen rızaen satış ve rızai satış ifadeleri satışın hukukî niteliği konusunda yanıltıcı bir etki doğurmaktadır. Bu konuda eleştiriler için bkz. Pekcanitez, s.824; Yazıcı, s.1124.

temel özellik, satışın onayının mahkeme kararı ile olmasıdır. Nitekim § 825 Abs.2 ZPO'ya göre yapılan satış işlemi mahkeme onayına gerek kalmaksızın maddî hukuk çerçevesinde sonuç doğurmaktadır. Ancak borçluya satış yetkisi verilen hâllerde mahkemenin kabul kararı ile malın mülkiyeti alıcıya geçmektedir. Bu da işlemin kamu hukuku karakterini haiz olması neticesini doğurur ve satış cebrî icra satışı hâline getirir.

C. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMENİN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI

Cebrî icra hukukunun bir yandan alacaklının alacağına kavuşmasına diğer yandan borçlunun aşırı müdahalelerden korunarak geçim düzeyinin güvence altına alınmasına yönelik zıt menfaatlerin dengelenmesine ilişkin çelişkili ve zor amacına ulaşılabilmesinin en önemli araçlarından biri, etkin bir paraya çevirme sürecidir. Etkin paraya çevirme ise, hacedilen maldan neticede mümkün olan en yüksek gelirin elde edilmesi ve yalın bir prosedür sayesinde yapılan düşük maliyetler ile gerçekleştirilebilir. Teknolojik gelişmelerle birlikte icra takibinde paraya çevirme sürecinin elektronik ortama taşınması düşüncesinin oluşmasının temel sebebi de budur. Bunun yansıması olarak kanunî düzenlemelerde yer almaya başlayan elektronik ortamda açık artırmanın fizikî ortamda açık artırma ile kıyaslandığında bazı avantajlarının olduğu görülmektedir.

İlk etapta, elektronik ortamda açık artırmanın maliyeti oldukça düşüktür ve tasarruf sağlar.⁵⁵ Mezat salonlarında gerçekleştirilen artırmaların seyahat, nakliye, katalog basımı, personel ve yer gibi masraflarından oluşan yüksek işlem maliyetleri vardır.⁵⁶ Oysa elektronik ortamda açık artırma yapılması hâlinde, tüm süreç internet platformu üzerinden gerçekleştiği için, bu maliyetlerin pek çoğu ortadan kalkar. Akabinde ve daha da önemlisi, elektronik ortamda açık artırmaya katılım imkânı, kişi sayısı, mekân ve zaman bakımından sınırsızdır.⁵⁷ Cebrî artırmaların kamuya açık *-aleni-* olması gerekliliği, elektronik ortamda yapılması konusunda bir çekince yaratmamalıdır. Aleniyet, açık artırmaların ilân edilmesini ve alacaklı ile borçlu dahil olmak üzere herkesin açık artırmaya katılma hakkının olmasını gerektirir. Bu anlamda, elektronik ortamda açık artırmadan doğan bir dezavantaj değil, avantaj vardır. Nitekim fizikî ortamda cebrî açık artırmalarda, artırma organizasyonunun toplumun geneline yeterince duyurulamaması, fizikî ortamın yetersizliği gibi sair sebeplerle, teklif verenlerin sayısının genellikle belirli insan gruplarıyla sınırlı olduğu gözlemlenebilir. Elektronik ortamda açık artırma ise, sınırlı bir izleyici kitlesine sahip değildir; dünya çapında sayısız ilgili tarafından erişilebilir durumdadır ve

⁵⁵ Staible, 2010, s.75.

⁵⁶ Staible, 2010, s.74.

⁵⁷ Jonas Rehn, "Leistungsstörungen bei fehlgeschlagenem Versand einer vom Gerichtsvollzieher im Internet versteigerten Sache", Sy. 4, 2022, DGVZ, s.73; Andreas Remmert, "Das Gesetz über die Internetversteigerung", 2009, NJW, s.2572.

toplumun her kesiminden teklif verenlere hitap eder. İnternet erişimi bulamayanların açık artırmaya katılımının sağlanabilmesi için ise, icra dairelerinde halka açık bilgisayarlar bulundurulması gibi imkânlara çözüm olarak başvurulabilir.⁵⁸ Ayrıca bir açık artırmaya başlangıç ve bitiş anı internet üzerinden her an kolaylıkla görülebilmekte ve teklif verilebilmektedir. Bu usulde, internete erişimi olan herkes, teklif verme süresi içindeki her günün 24 saati pey sürebilir durumdadır. Nihayetinde, fizikî ortamda açık artırmaya hâkim olan prensip, elektronik ortamda açık artırma için de geçerlidir: Bir artırmaya ne kadar çok teklif veren katılırsa, ihale bedeli o kadar yüksek olur.⁵⁹ Bu durum hem alacaklı hem de borçlu menfaatindedir. Zira yetersiz tahsilat riskinin azalması, öncelikle borçlunun daha az malının haczedilmesi ihtiyacını doğurur.⁶⁰ Neticede yüksek ihale bedeli elde edilmesi ise, alacaklının alacağına tamamına kavuşmasına ve borçlunun icra takibinden kurtulmasına daha kısa zamanda imkân sağlar.

Elektronik ortamda açık artırma bazı dezavantajlar da yaratabilir. Bu konuda akla gelen ilk dezavantaj, teknik aksaklıklar ve erişim sorunlarıdır. Bu durum gözetilerek İcra ve İflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik'in 24'üncü maddesinde teknik sebeplerle teklif verilememesi nedeni ile artırmaya uzamasına imkân verilmiştir. Ancak kanaatimizce, kısa vadede aşulamayacak teknik aksaklıklar ve erişim sorunları dikkate alınarak, bu gibi istisnâ hâllerde artırmaya fizikî ortamda yapılması konusunda icra memuruna takdir yetkisi tanınması yerinde olurdu.⁶¹

Hukukumuzda elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışın kabul edilmesinin temel sebeplerden biri, önceki uygulamalarda fizikî ortamda açık artırmalara katılan kötü niyetli kişiler nedeniyle yaşanan sorunlardır.⁶² Ancak bu dezavantajla elektronik ortamda açık artırmalara farklı şekillerde karşılaşılması riski vardır.⁶³ Özellikle sahte web siteleri ile teklif verenlerin yanıltılması tehlikesini bertaraf etmek amacıyla hem İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesinin yedi ve sekizinci fıkralarında hem de Yönetmelik'in 24'üncü maddesinde düzenleme yapılmıştır.

⁵⁸ Staible, 2010, s.71.

⁵⁹ Preston R. McAfee/John McMillan, "Auctions and Bidding", C. 25, 1987, JEL, s.711; Loth, s.14; Staible, 2010, s.74.

⁶⁰ Andreas Viertelhausen, "Verwertung durch Versteigerung im Internet?", Sy. 1, 2003, DVGZ, s.2.

⁶¹ Karşılaştırmalı hukukta elektronik ortamda açık artırmaya fizikî ortamda açık artırmaya alternatif olarak kabul edildiği, somut olayın özelliklerine göre uygun yöntemin icra memurunun takdir yetkisi çerçevesinde belirlendiği görülmektedir. Ancak hukukumuzda böyle bir imkân yoktur. Bu yönde bkz. Aşa. II. D.

⁶² Öztekin, s.35; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s.291.

⁶³ Kale, "İcra ve İflas Hukukunda Online Satış", 2021, (https://blog.lexpera.com.tr/icra-ve-iflas-hukukunda-online-satis/, s.e.t. 19.09.2023.

Elektronik ortamda açık artırmanın, fizikî ortamda açık artırmadan temelde farklılık arz etmeyen ve cebrî icra satışı ile sonuçlanmasından kaynaklanan bazı dezavantajlarından söz edilebilir. Örneğin, ihale anında malın mülkiyetinin alıcıya geçmesi nedeniyle, ihale edilen taşınır mal nakliye sırasında kaybolur veya hasar görürse, alıcı, ödediği ihale bedelini geri talep edemez.⁶⁴ Tekeffül hükümleri uygulanmamaktadır ve alıcının tüketici sıfatıyla cayma hakkını kullanması söz konusu değildir.⁶⁵ Ancak bu durumda ihale edilen maldaki kusur, malın yetersiz paketlenmesi gibi icra memuruna atfedilebilecek bir sebepten kaynaklanıyorsa, icra memurunun sorumluluğunun doğması makul görünmektedir.⁶⁶ Bu durumda alıcı, Türk Ticaret Kanunu'nun 875'inci maddesi çerçevesinde taşıyıcının sorumluluğuna da gidebilir. Bu bakımdan, fiyatı yüksek, ağırlığı düşük olan malları alan kişinin, icra memuru ile malın sigortalı nakliyesi konusunda anlaşması tavsiye edilebilir.⁶⁷ İcra memuru, ihale edilen malı sigortalı olarak göndermeyi kabul ederse, icra memuru tarafından temsil edilen devlet ile alıcı arasında kamu hukuku karakterli sözleşme benzeri borç ilişkisi doğar.⁶⁸ Bu ilişkiden doğan hak ve yükümlülüklerin aslen kamu hukukundan gelmediği doğrudur. Ancak nihai olarak, icra memurunun malı teslim etmesi, olgusal bağlantı nedeniyle kamu hukuku yükümlülüğünün bir uzantısıdır.

II. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMENİN İCRA MEMURU TARAFINDAN RESMÎ PLATFORM ARACILIĞIYLA YAPILMASI

A. İSVİÇRE İCRA VE İFLAS KANUNU (SchKG) ÇERÇEVESİNDE DURUM

İsviçre İcra ve İflas Kanunu (SchKG)'nda elektronik ortamda açık artırma yapılmasına cevaz veren münferit bir düzenleme yoktur. Ancak 2000'li yılların başında doktrinde, icra dairesinin mümkün olan en iyi paraya çevirme neticesini elde etmekle yükümlü olduğu dogması gereğiyle cebrî artırmaların elektronik ortamda yapılıp yapılmayacağı tartışılmaya başlamıştır.⁶⁹ Konunun ele alındığı ilk çalışmalarda, hacizli taşınır malların elektronik ortamda paraya çevrilmesinin *temelde kabul edilemez görünmediğine* işaret edilmektedir.⁷⁰ Bu kapsamda, her ne kadar Art. 125 SchKG'de geçen "*Ort (yer)*" ifadesinden öncelikle fizikî bir ortam

⁶⁴ Rehn, s.76 ve 80.

⁶⁵ Rehn, s.79.

⁶⁶ Bu yönde bkz. Rehn, s.80.

⁶⁷ Rehn, s.81.

⁶⁸ Rehn, s.81.

⁶⁹ Bu yönde bkz. Staible, 2010, s.69.

⁷⁰ Öte yandan bu dönemde, *taşınmaz malların cebrî icra yoluyla satışında uyulması gereken formalitelerin elektronik ortamda açık artırma ile uyumlu olmadığı* belirtilmektedir, Weber/ Skripsy, s.97.

anlaşıyor olsa da, Art. 125 Abs.2 S.1 SchKG hükmünün artırma türünün ve yönteminin icra memuru tarafından *ilgililerin menfaatlerinin mümkün olan en iyi şekilde dikkate alınacağı* şekilde belirlenmesi, bunun gibi Art. 134 Abs.1 SchKG hükmünün artırma koşullarının *mümkün olan en elverişli sonucun beklenebileceği* şekilde belirlenmesini şart koşması nedeniyle *sanal bir artırmanın* kanun koyucu tarafından göz ardı edilmediği belirtilmektedir.⁷¹ Buna göre, fiziki ortamda açık artırma temel alınarak hazırlanan SchKG, elektronik ortamda açık artırma yapılmasına ilke olarak engel de değildir.⁷² Bilakis icra memuru tarafından elektronik ortamda açık artırmanın tercih edilmesi çoğu durumda daha iyi sonuçların elde edilmesini sağlar. İcra memurunun takdir yetkisini kullanarak verdiği elektronik ortamda açık artırma yapılması kararına karşı şikâyet yoluna başvurulabilir. Ayrıca 2018 yılından beri eGant⁷³ gibi resmî açık artırma platformları cebri açık artırmalar için kullanılmaktadır.

İsviçre hukukunda 13 Mart 2020 tarihi itibarıyla ise, Covid-19 Pandemisi ile mücadele etmek için olağanüstü tedbirler alınmaya başlamıştır. Bu tedbirler kapsamında, 20 Nisan 2020 ile 31 Aralık 2021 tarihleri arasında yürürlükte olmak üzere⁷⁴, *“Coronavirüs Bağlamında Yargı ve Usul Hukukunda Tedbirlere Dair Yönetmelik (Covid-19-VJV)”* 16 Nisan 2020 tarihinde kabul edilmiştir ve böylece elektronik ortamda açık artırma yapılmasına imkân tanınmıştır. Covid-19-VJV'nin *“online (çevrimiçi) açık artırma platform(lar)u üzerinden açık artırma”* başlıklı 9'uncu maddesine göre, *“(1) Art. 125-129 ile 257-259 SchKG maddelerinin aksine, taşınır varlıkların paraya çevrilmesi, açık artırma ve pazarlık suretiyle satışa ek olarak, halka açık bir çevrimiçi platform aracılığıyla açık artırma yoluyla da gerçekleştirilebilir. (2) Çevrimiçi açık artırma usulü, icra memuru tarafından, katılanların menfaatleri mümkün olan en iyi şekilde dikkate alınarak belirlenir. İcra memuru, borçluyu, alacaklıyı ve müdahil olan üçüncü kişileri çevrimiçi açık artırma ve usulü hakkında önceden bilgilendirir. (3) Art. 127, 128 ve 129 SchKG maddeleri kıyasen uygulanır”*.

Covid-19-VJV'nin 9'uncu maddesi, çevrimiçi platformların cebri açık artırmalarda kullanılmasına ilişkin hukukî belirsizliklerin giderilmesini ve bu yöntemin kullanılmaya devam edilmesini amaçlamaktadır.⁷⁵ Söz konusu düzenleme taşınır mallarla sınırlı olarak elektronik ortamda açık artırma yapılmasına imkân tanımaktadır. İlgili maddede, elektronik ortamda açık artırma için -pazarlık suretiyle satışta bütün alacaklıların açıkça kabul etmesi gibi- başkaca bir şart aranmamıştır. Elektronik ortamda açık artırmanın yapılması, icra

⁷¹ Staible, 2010, s.69 ve 72.

⁷² Staible, 2010, s.72.

⁷³ <https://www.bazuerich5.ch/egant/>, s.e.t. 08.08.2023.

⁷⁴ Anılan Yönetmelik kabul edildiğinde geçerlilik süresi 30 Eylül 2020 olarak belirlenmiş iken, bu tarih daha sonra 31 Aralık 2021 olarak değiştirilmiştir.

⁷⁵ Staible, 2021, s.520.

memurunun bu yöndeki kararı ve ilgililerin bu konuda bilgilendirilmesine⁷⁶ bağlıdır.

B. ALMAN MEDENÎ USUL KANUNU (ZPO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Alman hukukunda 1877 tarihli CPO (Civilprozeßordnung) ile kabul edilen ve söz konusu dönem için ilerici bir yöntem olarak nitelendirilen haczedilen malların fizikî ortamda açık artırma yoluyla paraya çevrilmesinin hâlâ tercih edilebilir olup olmadığı teknolojik gelişmelerle birlikte sorgulanmaya başlamıştır. E-Bay gibi özel platformlarda yapılan açık artırmalarda daha fazla sayıda kişinin daha yüksek fiyatlarda teklif verdiğinin farkına varılması, cebri artırmaların da elektronik ortamda yapılması düşüncesini doğurmuştur. Bu düşüncenin neticesi olarak, 2001 yılında bir pilot proje ile § 825 ZPO çerçevesinde elektronik ortamda açık artırma yapılmaya başlanmıştır.⁷⁷ Bu durum doktrinde, elektronik ortamda açık artırma yapılması için mevcut kanunî düzenlemelerin yeterli olup olmadığı tartışmasını yaratmıştır.⁷⁸ Akabinde 5 Ağustos 2009 tarihinde “*Gesetz über die Internetversteigerung in der Zwangsvollstreckung und zur Änderung anderer Gesetze (Cebri İcrada İnternet Üzerinden Artırma ve Diğer Kanunlarda Değişik Yapılmasına İlişkin Kanun)*” yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanun ile elektronik ortamda açık artırma ZPO’ya entegre edilmiştir. Bu kapsamda, taşınırlara ilişkin⁷⁹ § 814 Abs.2 ZPO hükmü, “*Açık artırma, icra memurunun takdirine bağlı olarak, yerinde bir açık artırma veya bir açık artırma platformu aracılığıyla internet üzerinden genel olarak erişilebilir bir açık artırma şeklinde gerçekleştirilebilir*” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanun koyucu, elektronik ortamda açık artırmaya ilişkin ayrıntılı düzenlemeleri (açık artırmının kabul edildiği tarih; açık artırma platformu; açık artırmaya katılım ve açık artırmadan çıkarılma şartları; açık artırmının başlaması, bitmesi ve iptali; açık artırma şartları ve diğer

⁷⁶ Bilgilendirmenin yazılı olarak yapılması zorunlu değildir, e-posta ile yapılması mümkündür. Erläuterungen zur Verordnung über Massnahmen in der Justiz und im Verfahrensrecht im Zusammenhang mit dem Coronavirus (COVID-19-Verordnung Justiz und Verfahrensrecht) vom 16. April 2020, s.9, <https://www.ejpd.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-04-16/erlaeuterungen-covid19-justiz-d.pdf>, s.e.t.08.08.2023; Staible, s.529 vd.

⁷⁷ Johann Kindl, “§814 Öffentliche Versteigerung”, *Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung*, Ed. Johann Kindl/ Caroline Meller-Hannich, 4. Bası, Nomos, Baden-Baden, 2021, Rn.1, 2; Anja Uhl, “ZPO §814 Öffentliche Versteigerung”, BeckOK ZPO, Ed. Volkert Vorwerk/ Christian Wolf, Rn.5, 5.1; Viertelhausen, s.2.

⁷⁸ Viertelhausen, s.2.

⁷⁹ Alman hukukunda taşınmazlar bakımından cebri artırmalar, Gesetz über Zwangsversteigerung und Zwangsverwaltung (ZVG) hükümlerine tâbidir (§869 ZPO). Bu sebeple çalışmamızda Alman hukuku çerçevesinde inceleme, taşınırlar, alacaklar ve diğer malvarlığı hakları bakımından yapılmaktadır. Taşınmazların paraya çevrilmesi hakkında bkz. Klaus Bartels, *Dogmatik und Effizienz im Recht der Zwangsversteigerung*, Giese King, Bielefeld, 2010, s.1 vd.

kanunî sonuçlar; borçlunun kişisel verilerinin yayımlanmadan önce anonimleştirilmesi ve teklif verenlere ait verilerin anonimleştirilme imkânı; ödeme şekli ve ihale edilen malın teslimi vb. hususlarda uyulması gereken diğer özel prosedür gibi) federal eyaletlere bırakmıştır. Bu kapsamda eyaletler tarafından hazırlanan yönetmeliklerin genel itibariyle aynı olduğunu söylemek mümkündür.⁸⁰ Tüm yönetmeliklerde, Kuzey Ren-Vestfalya Eyalet Adalet İdaresi kontrolünde olan Justiz Auktion⁸¹, resmî açık artırma platformu olarak kabul edilmiştir.

Elektronik ortamda açık artırmaya fiil ehliyetini haiz gerçek kişiler ve tüzel kişiler katılabilir. Sınırlı fiil ehliyetini haiz olanlar ise, ancak

⁸⁰ Baden-Württemberg (IntVerstVO, 3.5.2010, BWGBl. s. 412), <https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/gesetzblaetter/2010/GBI201008.pdf>, (s.e.t. 27.07.2023); Bayern (BayIntVerstVO, 25.11.2009, BayGVBl. s. 619), <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayIntVerstVO>true>, (s.e.t. 27.07.2023); Berlin (BlInetVerstVO, 14.8.2012, BlnGVBl. s.261), <https://gesetze.berlin.de/bsbe/document/jlr-IntVerstVBERahmen>, (s.e.t. 27.07.2023); Brandenburg (BbgIntVerstVO, 8.2.2011, BbgGVBl. s.II, Nr. 1,1), https://bravors.brandenburg.de/verordnungen/intverstv_2011/2, (s.e.t. 27.07.2023); Bremen (BremINetVerstVO, 21.4.2010, BremGBl. s. 339) <https://www.transparenz.bremen.de/metainformationen/verordnung-ueber-die-versteigerung-im-internet-gemaess-814-absatz-3-zpo-und-979-absatz-1b-bgb-vom-21-april-2010>, (s.e.t. 27.07.2023); Hamburg (HmbInetVVO 6.4.2010, GVBl. S. 2540), <https://www.landesrecht-hamburg.de/bsha/document/jlr-IntVerstVHApP3/part/X>, (s.e.t. 27.07.2023); Hessen (ZVIVVO, 10.6.2010, GVBl. I s. 172), <https://www.rv.hessenrecht.hessen.de/bshe/document/VB-HE-AD-GVBII2010-11-172>, (s.e.t. 27.07.2023); Mecklenburg-Vorpommern (IntVerstVO, 6.10.2010, GVOBl. s. 603), <https://www.landesrecht-mv.de/bsmv/document/jlr-IntVerstVMVpP1/part/X>, (s.e.t. 27.07.2023); Niedersachsen (NIntVerstVO, 11.4.2013, Nds.GVBl. s.109), https://www.niedersachsen.de/politik_staat/gesetze_verordnungen_und_sonstige_vorschriften/verkundungsblätter_vorjahre/niedersaechsisches-gesetz--und-verordnungsblatt-2013-120896.html, (s.e.t. 27.07.2023); Nordrhein-Westfalen (NRWIVVO, 22.9.2009, GV.NRW. s. 508), https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_text_anzeigen?v_id=4220100504114142102, (s.e.t. 27.07.2023); Rheinland-Pfalz (RhPflntVerstLVO, 26.6.2010, RhPflGVBl. s.198), <https://www.landesrecht.rlp.de/bsrp/document/jlr-IntVerstVRPrahmen/part/R>, (s.e.t. 27.07.2023); Saarland (SaarIntVerstVO, 17.1.2011, SaarLABl. I, s.16), https://www.amtsblatt.saarland.de/jportal/docs/anlage/sl/pdf/VerkBl/ABl/ads_4-2011_teil_I_signed.pdf;jsessionid=742BAA48A023EA6C3268581C6DCD4C45.jp19 (s.e.t. 27.07.2023); Sachsen-Anhalt (LSAInetVerstVO, 3.2.2010, GVBl. LSA s. 36), <https://www.revosax.sachsen.de/vorschrift/11336-Saechsische-Internetversteigerungsverordnung>, (s.e.t. 27.07.2023); Thüringen (ThürIntVerstVO, 22.9.2010, ThürGVBl. s.323), <https://landesrecht.thueringen.de/bsth/document/jlr-IntVerstVTHrahmen>, (s.e.t. 27.07.2023).

⁸¹ <https://www.justiz-auktion.de/>, (s.e.t. 26.07.2023).

kanunî temsilcilerinin izni ile artırmaya katılabilirler. Artırmaya katılmak isteyenler öncelikle kayıt yaptırmalıdır. Bunun için, kullanıcı adı, şifre, ad-soyad, adres, doğum tarihi ve elektronik posta bilgilerinin verilmesi gereklidir. Kayıtlı veriler, hukukî yükümlülüğün yerine getirilmesi için artık gerekli olmadığında veya kullanıcı iki yıl boyunca açık artırma platformuna hiç giriş yapmadığında, talep üzerine silinir. Ancak en yüksek teklif ile bağlı olma süresi, silme nedeniyle sona ermez.⁸²

Elektronik ortamda açık artırmanın yapılmasından haczi gerçekleştiren icra memuru sorumludur.⁸³ Açık artırmanın başlangıcı ve bitişi icra memuru tarafından tayin edilir. Söz konusu tarihler artırma ilânında yer almalıdır. Artırma ilânında ayrıca, açık artırma yoluyla satışı yapılacak ürünün kusurları bakımından incelenip incelenmediği ve ne ölçüde incelendiği belirtilmelidir. Katılımcılar ayrıca, § 806 ZPO gereğince tekeffülden mahrum olacakları ve § 312g Abs.1 BGB çerçevesinde cayma haklarının olmayacağı konularında bilgilendirilmelidir. Borçluya ilişkin kişisel veriler yayımlanmadan önce anonim hâle getirilmelidir. Teklif verenlerin kişisel verilerinin anonimleştirilmesi ise mümkün olmalıdır.⁸⁴

Elektronik ortamda açık artırma, genel itibariyle fizikî ortamda açık artırma ile aynı hükümlere tâbidir.⁸⁵ Elektronik ortamda açık artırmanın fizikî ortamda artırmadan ayrıldığı hususlar ise, temel olarak şu şekilde sıralanabilir:⁸⁶ § 816 Abs.5 ZPO gereğince, elektronik ortamda açık artırma bakımından artırmanın zamanı ve yerine ilişkin § 816 Abs.2 ZPO ve § 816 Abs.3 ZPO hükümleri uygulanmamaktadır. Ayrıca, § 817 Abs.1 ZPO çerçevesinde fizikî ortamda açık artırma için geçerli olan, en yüksek teklif verene ihale yapılmadan önce üç kez seslenilmesi kuralı, teklif verenler ve tellal fizikî olarak hazır bulunmadığı için elektronik ortamda açık artırmanın niteliğine uygun değildir.⁸⁷ Elektronik ortamda açık artırmada teklifler, yetkisiz otomatik veri işleme araçları vasıtasıyla sunulamaz. Aksi hâlde teklif sahibi açık artırmadan çıkarılabilir. Verilen teklifler, daha yüksek bir teklif verilmesiyle sona erer. Elektronik ortamda açık artırmada ihale, § 817a Abs.1 ZPO'da belirlenen asgarî şartları karşılaması kaydıyla açık artırma sonunda en yüksek teklifi verene yapılır ve bu kişi, elektronik posta yoluyla ihale hakkında bilgilendirilir.⁸⁸ Bu elektronik posta ile ihale bilgisinin yanı sıra, ödeme ve teslimat koşulları hakkında da bilgi verilir. İhale kendisine yapılan alıcı,

⁸² MüKoZPO/ Gruber, ZPO §814 Rn.14.

⁸³ Rainer Kemper, "ZPO §814 Öffentliche Versteigerung", Saenger ZPO, Ed. Ingo Saenger, 9. Bası, Nomos, Baden-Baden, 2021, Rn.5.

⁸⁴ MüKoZPO/ Gruber, ZPO §814 Rn.19.

⁸⁵ Jasmis Flockenhaus, "ZPO §814 Öffentliche Versteigerung", Zivilprozessordnung: ZPO, Ed. Hans-Joachim Musielak/ Wolfgang Voit, 20. Bası, Franz Vahlen, Münih, 2023, ZPO §814 Rn.5b.

⁸⁶ Loth, s.57.

⁸⁷ Flockenhaus, ZPO §814 Rn.5b.

⁸⁸ MüKoZPO/ Gruber, ZPO §814 Rn.17.

malın bedeli ile nakliye masraflarını bilgilendirilmesinden itibaren on gün içinde ödemelidir. Malın teslimi ancak ödemediği sonra yapılabilir.

Federal eyaletler tarafından hazırlanan yönetmeliklerde, açık artırmanın iptali için temel beş sebep sayılmıştır. Bunlar, icra takibinin sınırlandırılması, diğer açık artırmalar neticesinde elde edilen gelirin alacaklıyı tatmin etmeye ve takip masraflarını karşılamaya yetmesi, malın temlikinin hukukî nedenlerle mümkün olmaması, açık artırmanın başlamasının akabinde artırma ilânının malın nitelikleri ile uyuşmadığının anlaşılması ve teknik bir arıza nedeniyle açık artırma platformuna açık artırmanın bitiminden önceki 30 dakika içinde erişilememesi hâlleridir. Bu durumlarda açık artırmanın iptal edilmesiyle birlikte, kayıtlı teklifler düşer.⁸⁹

C. AVUSTURYA İCRA KANUNU (EO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Elektronik ortamda açık artırmaya ilişkin kanunî düzenleme konusunda Avusturya öncü bir rol oynamaktadır. 1 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik (EO-Nov 2008)⁹⁰ ile taşınır mallar bakımından çevrimiçi açık artırma platformları üzerinden cebri açık artırma suretiyle paraya çevirme kanunî zemin kazanmıştır.⁹¹ Avusturya İcra Kanunu'nda elektronik ortamda açık artırmaya ilişkin hükümlerin ayrıntılı bir şekilde sevk edilmiş olduğu görülmektedir.

EO-Nov 2008 ile yapılan değişiklikler ile, artırma yerini düzenleyen § 274 Abs.1 EO hükmüne internet ortamı, fizikî ortam yanında bir alternatif olarak eklenmiştir. § 274 Abs.2 EO hükmüne göre, en yüksek gelirin elde edilmesini ve maliyet kriterlerini dikkate alarak artırma yerini icra dairesi belirler. Elektronik ortamda açık artırma yapılması kararı, § 272a EO çerçevesinde ilân edilmelidir. İlanda, açık artırmaya çıkarılan malın özelliklerinin yanında, artırmanın yapılacağı internet adresi, artırmanın başlangıç anı ve teklif sunmanın mümkün olduğu süre belirtilmelidir. § 274c EO hükmü gereğince, muhtemel alıcıların hacizli malı incelemelerine izin verilmesi imkânı, elektronik ortamda açık artırmalarda tanınmayabilir. Hacedilen mallar elektronik ortamda açık artırmaya icra memuru tarafından çıkarılabileceği gibi, bir müzayedeci tarafından da çıkarılabilir⁹².

⁸⁹ MüKoZPO/ Gruber, ZPO §814 Rn.16.

⁹⁰ Gereke için bkz. Erläuterungen 295 der Beilagen 23, s.3, https://www.parlament.gv.at/dokument/XXIII/I/295/fname_090079.pdf, s.e.t. 09.08.2023.

⁹¹ Franz Mohr, "Die Internetversteigerung und sonstige Änderungen bei der Fahrnisexekution: Neuerungen durch die EO-Novelle 2008", Sy. 2, 2008, eolex, s.117 vd; Axel Anderl, "Die EO-Novelle macht es möglich - bald Zwangsversteigerungen bei eBay & Co?", Sy. 7, 2008, ZaK, s.126 vd; Christian Krachler, "Zwangsversteigerungen im Internet", Yayınlanmamış doktora tezi, Karl-Franzens Üniversitesi, Graz, 2010, s.8.

⁹² Bkz. Aşa. III, C ve IV, C.

Teknik ekipman, değerli video ve ses donanımları, dergiler, kitaplar ve müzik aletleri elektronik ortamda Justiz-Auktion.at platformu aracılığıyla açık artırmaya çıkarılır. Çok yüksek değerli eşya, altın ve gümüş veya diğer kıymetli eşya, sanat eserleri, pullar, madenî paralar, yüksek değerde mobilya parçaları, koleksiyonlar ve benzerleri bir müzayedede evinde ya da elektronik ortamda paraya çevirmeye uygundur. Justice-Auktion.at platformu aracılığıyla yapılan artırmalarda, müzayedeci atanmaz; süreç icra memuru aracılığıyla yürütülür.

§ 274 Abs.3 EO gereğince, yanıcı ve patlayıcı ya da sağlığa zararlı radyasyon yayan nesnelere; öngörülen dezenfeksiyon yapılmadığı sürece, bulaşıcı hastalıkların olduğu konutlardan alınan mallar; temizlik yapılmadan önce kirli veya haşerat bulaşmış eşya; hızla bozulan şeyler; hayvanlar ve bitkiler; hurda, paçavra ve diğer atık materyaller; pornografik malzeme fizikî ortamda açık artırmaya konu olamadığı gibi Justiz-Auktion.at platformu üzerinden açık artırmaya alınamaz. Ayrıca, devir, depolama ve artırma masraflarının mahcuzun bedelini aştığı anlaşılırsa, malın açık artırmaya çıkarılmaması gerekir.

§ 277 EO ile elektronik ortamda açık artırmalar için özel hükümler sevk edilmiştir. Anılan madde çerçevesinde, hacizli mallar, ancak kıymet takdiri yapıldıktan ve muhafaza altına alındıktan veya alıcıya teslim edilebilmesi başka bir şekilde sağlandıktan sonra elektronik ortamda artırmaya çıkarılabilir. Birden fazla mal açık artırmaya çıkarılacak ise ve bunlardan bazılarında elde edilen gelirin tüm alacaklıların takibe konu olan alacakları ile tüm yan giderler ve icra masraflarını karşılamaya yeteceği tahmin ediliyorsa, sadece bu mallar açık artırmaya çıkarılır. Artırma ilânında, hacizli malın özellikleri belirtilmeli ve en az bir fotoğrafı ile mevcut olan yazılı kıymet takdiri raporu bulunmalıdır. Elektronik ortamda açık artırmalarda, bir teklif, başka teklifle aşılan kadar en yüksek teklif sayılır. Tekliflerin otomatik veri işleme programları aracılığıyla verilmesi mümkün değildir. *Sniper-Programm* olarak anılan bu tür uygulamaları kullanan kişiler tarafından verilen teklifler geçersizdir.⁹³

§ 277a EO hükmüyle, hemen satın alma mümkün hâle getirilmiştir. Buna göre, herhangi bir teklif verilmediği sürece, artırmaya çıkarılan mal muhammen kıymetinin dörtte birini aşan fiyata hemen satılabilir. Böylece, alıcıya ihale yapılır. Hemen satın alma, icra memuru tarafından devre dışı bırakılabilir. Bu durum artırma ilânında belirtilmelidir.

Takip durdurulur veya ertelenirse, teklif verilmediği sürece elektronik ortamda açık artırma da durdurulmalıdır. Ancak teklif verilmişse, sadece üçüncü kişinin itirazı nedeniyle durma veya erteleme hâlinde açık artırma durdurulmalıdır. Böyle hâllerde, müzayedeci, mahkemenin veya icra organının açık artırmayı durdurma talebine uymalıdır.

Açık artırma süresinin bitiminden sonra, en yüksek teklifi verene ihale yapılır. Alıcı, ihale ile ilgili bilgilendirilir. Alıcı, malın nakliye

⁹³ *Sniper-Programm* (keskin nişancı yazılım)'ların hukuka uygunluğu konusunda bkz. Kaplan, s. 109 vd.

masraflarını üstlenmek zorundadır. İnternette müzayedede satılan ürünün nakliye masraflarını alıcı üstlenmek zorundadır. Alıcı nakliye masrafları hakkında bilgilendirilmelidir; 14 gün içinde kargo ücreti dahil en yüksek teklifi ödemek zorundadır. Ödeme alındıktan sonra, ürün riski alıcıya ait olmak üzere sevk edilecektir. Aksi takdirde, malın yeniden açık artırmaya çıkarılması gerekir.

D. İCRA VE İFLAS KANUNU ÇERÇEVESİNDE DURUM VE DEĞERLENDİRME

Elektronik ortamda açık artırma, İcra ve İflas Kanunu'nun 111'inci maddesine, 30 Kasım 2021 tarihli ve 31675 sayılı Resmî Gazete⁹⁴'de yayımlanan 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 13'üncü maddesi ile eklenmiştir⁹⁵.

İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesi, *“Haczolunan malın satışı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine entegre elektronik satış portalında açık artırma suretiyle yapılır. Açık artırmada teklif verme süresi yedi gündür. Açık artırma, ilanda belirtilen gün ve saat aralığında ve teklif verme yoluyla yapılır. Teklif verenlerin kişisel bilgileri, artırma süresi içinde bilişim sistemini işleten kamu görevlileri hariç hiç kimse tarafından görülemez ve bilişim sisteminde gösterilemez. Teklifler arasındaki fark, satışa çıkarılan malın muhammen kıymetinin binde birinden ve her hâlde yüz Türk lirasından az olamaz. Açık artırmada en yüksek teklifi veren, artırma süresi içinde kendisinden yüksek bir teklif verilmedikçe teklifini çekemez ve teminatını alamaz. Açık artırma süresinin son on dakikası içinde yeni bir teklifin verilmesi hâlinde açık artırma bir defaya mahsus olmak üzere on dakika uzatılır. Elektronik satış portalında satış işlemlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini engelleyen veya elektronik satış sistemi ile ihale alıcısının hak ve menfaatlerine zarar veren internet siteleri hakkında, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanununun 8/A maddesi hükümleri uygulanır. Elektronik satış portalının işleyişini ya da güvenliğini tehlikeye sokan veya satış portalına erişimi engelleyen ya da zorlaştıran nitelikte eylemlerde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin, satış portalına girişi Adalet Bakanlığınca üç ay süreyle engellenir. Engelleme işlemi, derhâl uygulanmaya başlanır ve satış portalının ilgili kişilerin görebileceği bir bölümünde duyurulur. Bu işleme karşı, duyuru tarihinden itibaren on beş gün içinde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim, başvuruyu ivedi olarak karara bağlar. Başvurunun yapılmış olması ihalenin tamamlanmasını engellemez. Teklif verme süresi içinde bilişim sisteminin bakımı veya iyileştirilmesi için gerekli olan işlemler yapılabilir. Bu işlemler, ihalenin geçerliliğini etkilemez. Bu maddenin uygulanmasına ve mahcuzların elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”* şeklindedir. Anılan düzenlemeye uygun olarak, İcra ve İflas

⁹⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/11/20211130-1.htm>, e.t. 17.02.2023.

⁹⁵ Adalet Komisyonu Raporu Genel Gerekeşi için bkz. <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss285.pdf>, e.t. 10.02.2023.

Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik, 8 Mart 2022 tarihli ve 31772 sayılı Resmî Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik ile, basılı kağıtlar, muhtevası ve şekil, satışa hazırlık ve ilân işlemleri, teminat, teklif verme ve ihalenin yapılması, kayıt ve raporlara ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış, 15.03.2022 tarihinden itibaren Ankara, Kayseri ve Bursa illeri ile bu illere bağlı olan ilçelerde, 01.09.2022 tarihinden itibaren Antalya, Aydın, Gaziantep, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun ve Van illeri ile bu illere bağlı olan ilçelerde, 01.11.2022 tarihinden itibaren ise İstanbul ili ve ilçelerinde uygulanmaya başlamıştır. 02.01.2023 tarihi itibarıyla ise, ülke genelinde tüm il ve ilçelerde ilânı yapılacak artırmalar hakkında uygulanmaya başlamıştır.⁹⁶ İcra ve İflas Kanunu geçici 18'inci madde gereğince, geçiş tarihinden önce ilânı yapılmış açık artırmalar hakkında, değişikliklerden önceki hükümler ile ilga edilen hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesi, taşınır ve taşınmazlar bakımından elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin ortak hükümler ihtiva etmektedir. Açık artırmaya hazırlık ve ihalenin yapılması ise, taşınır mallar (m. 114, 115) ve taşınmaz mallar (m. 124 vd, 129) bakımından ilgili kısımlarda ayrıca düzenlenmiştir. Ancak, elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış, sadece taşınır ve taşınmaz mallar bakımından değil, taşınır rehni ve ipotegün paraya çevrilmesi, iflas tasfiyesi ve ortaklığın giderilmesi amacıyla yapılan satışlar bakımından da geçerlidir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesine göre, açık artırma suretiyle satış sadece elektronik ortamda yapılabilir. İsviçre, Alman ve Avusturya hukukunda ise, elektronik ortamda açık artırma, fizikî ortamın yanında bir alternatif olarak kabul edilmiş ve icra memuruna artırmamanın hangi yolla yapılacağının belirlenmesi konusunda takdir yetkisi tanınmıştır. Bu açıdan bakıldığında, İcra ve İflas Kanunu'nda sergilenen yaklaşımın fazlasıyla katı olduğu söylenebilir. Elektronik ortamda açık artırmamanın avantajları ve teknolojik olarak günün gerekliliklerine uygunluğu çerçevesinde daha tercih edilebilir bir usul olarak nitelendirilmesi doğaldır. Ancak somut olayın özellikleri gereğince artırmamanın fizikî ortamda yapılması ihtiyacı doğabilir. Mevcut durumda ise, icra memurunun önünde bir alternatif ve dolayısıyla ona tanınan bir takdir yetkisi yoktur. Kanaatimizce, İcra ve İflas Kanunu'nda elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin münferit bir düzenleme yapılması olumlu bir adım olmakla birlikte, bunun bir zorunluluk olarak öngörülmesi ve fizikî ortamda açık artırmamanın tamamen devre dışı

⁹⁶ 7343 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin zaman bakımından uygulanması konusunda bkz. Hakan Pekcanitez/ Mine Akkan, "7343 Sayılı Kanunla İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması", Sy. 162, 2022, TBB Dergisi, s.261 vd.

bırakılması yerinde olmamıştır.⁹⁷ Olması gereken, elektronik ortamda açık artırmanın kural olarak kabul edilmesi, istisnâî hâllerde ise fizikî ortamda açık artırmaya imkân tanınmasıdır. Bu konuda icra memurunun takdir yetkisi olmalıdır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesinde sergilenen diğer bir katı yaklaşım artırmanın yapılacağı platform bakımındandır. Nitekim elektronik ortamda açık artırma UYAP sistemine entegre olarak kurulan resmî platform Elektronik Satış Portalı⁹⁸ aracılığıyla yapılmak zorundadır. Bunun amacı, paraya çevirme sürecinde yeknesaklık sağlanması ve böylece kamu itimadının kazanılmasıdır. Bu durumun ilk bakışta cebri icra hukukuna hâkim olan kanunilik, icra tedbirlerinin sınırlı ve belirli olması, şekle sıkı bağlılık gibi ilkelere hizmet ettiğini söylemek mümkündür. Ayrıca, resmî platform dışında başka platformların paraya çevirme için kullanılması, teklif veren sayısını bölme ve diğer platformun kullanımı için ayrıca masraf doğurma riskleri bulunmaktadır. Ancak paraya çevirmenin en yüksek gelirle yapılabilmesi amacı dikkate alındığında, yeni kurulan ve itibar çalışması süren bir platforma alternatif olarak kullanıcı sayısı çok daha fazla özel platformların kanunda düzenlenen usuller kapsamında kullanılabilirliği tartışması gündeme gelmektedir.⁹⁹

Tipik bir *İngiliz tipi artan fiyatlı artırma modeli*¹⁰⁰ olarak benimsenen elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış, sürecin merkezi konumundaki Elektronik Satış Portalı üzerinden uzun süreli artırma¹⁰¹ şeklinde yapılmaktadır. Bu çerçevede hacizli mallar, Elektronik Satış Portalı'nda satışa sunulmakta ve artırmaya katılmak isteyenlere teklif verebilecekleri yedi günlük bir süre tanınmaktadır. Artırmaya fiil ehliyetini haiz -borçlu ve İcra ve İflas Kanunu'nun 11'inci maddesine göre akit yapma yasağı kapsamında bulunanlar dışındaki- herkes katılabilir.¹⁰² Teklif vermek isteyenler, <https://esatis.uyap.gov.tr/> adresi üzerinden e-Devlet şifreleri aracılığıyla Portala giriş yapmalıdır. Portala ilk girişte kullanım sözleşmesi onaylanmalıdır. Elektronik Satış Portalının ana sayfasında kategoriye ya da birime göre arama yapılabilmekte ve geçmiş ilânlar görülebilmektedir. Ana sayfada yer alan arama kriterleri ile ilânlar taşınır, taşınmaz ve taşıt olarak üç ana kategoride daraltılabilmekte, bunlara ilişkin alt kategoriler ve fotoğraflı ilânlar özel olarak seçilebilmektedir. Ana sayfada pazarlık suretiyle satışa tâbi olan mallar da

⁹⁷ Aynı yönde bkz. Cengiz Topel Çelikoğlu, "7343 Sayılı Kanunla İİK'da Yapılan Paraya Çevirme ve İhalelerin Feshi'ne İlişkin Değişikliklerin Takdim Ve İzahı", Sy. 68, 2022/1, Adalet Dergisi, s.424, 425.

⁹⁸ Yönetmelik'in 3'üncü maddesinin ç bendinde Elektronik Satış Portalı, "İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde açık artırma sureti ile satışların yapıldığı UYAP'a entegre elektronik ortamı ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır.

⁹⁹ Bu yönde bkz. Aşa. III.

¹⁰⁰ İhale teorisi hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sadioğlu, s.39 vd; Staible, 2010, s.6.

¹⁰¹ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Sadioğlu, s.310.

¹⁰² Arslan, s.106; Ertugut, s.90; Okur, s.64; Özmumcu, s.92; Üstündağ, s.271.

ayrı bir sekme ile gösterilmektedir. Herhangi bir ilân üzerine tıklandığında, artırmanın bitimine kalan süre, artırma başlangıç bedeli, artırmada verilen en yüksek teklif, malın açıklamaları ve evrak listesi incelenebilmektedir. Elektronik ortamda teklif verebilmek için, teklif vermek isteyen katılımcının, Adalet Bakanlığı ile anlaşması bulunan bankalarda hesabı olması gerekir. Artırma süresi içinde birbirini takip eden teklifler neticesinde, Kanun'da öngörülen şartları karşılaması hâlinde en yüksek teklif sahibine malın satışı, mal sahibinin rızası aranmaksızın, icra organı tarafından gerçekleştirilmektedir.¹⁰³

III. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMENİN İCRA MEMURU TARAFINDAN ÖZEL PLATFORM ARACILIĞIYLA YAPILMASI

A. İSVİÇRE İCRA KANUNU (SchKG) ÇERÇEVESİNDE DURUM

İsviçre hukukunda hacizli malın icra memuru tarafından E-bay ve Ricardo gibi özel platformlar aracılığıyla paraya çevrilip çevrilemeyeceği tartışması, elektronik ortamda özel açık artırmaya ilişkin tartışmalarla aynı dönemde başlamıştır.¹⁰⁴ Doktrinde, henüz bu yönde münferit bir kanunî düzenleme olmamasına rağmen, elektronik ortamda açık artırma ya da pazarlık suretiyle satış yapılabileceği belirtilmiştir.¹⁰⁵ Bu kapsamda taşınırın ve nitelikli borç senetlerinin bu usuller ile elektronik ortamda paraya çevrilebileceği açıkça kabul edilmiştir.¹⁰⁶ Uygulamada da “*Coronavirüs Bağlamında Yargı ve Usul Hukukunda Tedbirlere Dair Yönetmelik (Covid-19-VJV)*”¹⁰⁷ öncesi dönemde dahi, özel platformlar aracılığıyla cebri açık artırmalar yapılmakta olduğu görülmektedir. Söz konusu Yönetmelik akabinde ise, taşınırarla sınırlı olmak üzere cebri açık artırmaların icra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılabileceği açıkça kabul edilmiştir. Ancak Yönetmelik kapsamında taşınmazlar ile özel paraya çevirme usulünü düzenleyen Art. 132 SchKG çerçevesinde iştirak hâlinde mülkiyet, fikrî mülkiyet hakları ve intifa hakkı, müşterek mülkiyet, alan adları, kripto varlıklar gibi diğer özel varlıkların elektronik ortamda açık artırma suretiyle paraya çevrilmesi mümkün değildir.¹⁰⁸

¹⁰³ Arslan, s.39.

¹⁰⁴ Rolf H. Weber/ Martin Skripsky, “Online-Auktionen – Neues Geschäftsmodell in schwierigem rechtlichem Umfeld”, Sy. 3, 2001, Insolvenz- und Wirtschaftsrecht, s.93 vd.

¹⁰⁵ Claude Aemisegger, “Qualifizierte Schuldurkunden als Gegenstand der Pfändung: Online-Verkaufsplattformen als Chance für Schuldner und Gläubiger bei der Verwertung”, 2018, BLSchK , s.139 vd.

¹⁰⁶ Lorandi, s.853 vd; Aemisegger, s.141 vd; Staible, 2021, s.523 vd.

¹⁰⁷ Bkz. Yuk. II, A.

¹⁰⁸ Yönetmelik öncesi dönemde, Art. 132 SchKG kapsamında değerlendirilen varlıkların elektronik ortamda paraya çevrilmesinin mümkün olduğu kabul edilmekteydi. Staible, 2012, s.91.

Covid-19-VJV'nin 9'uncu maddesinin gerekçesinde, elektronik ortamda açık artırmalar bakımından *ricardo.ch* veya *ebay.ch* gibi özel-ticarî platformların yanı sıra *eGant* gibi resmî bir platformun da tercih edilebileceği belirtilmiştir.¹⁰⁹ Söz konusu gerekçede, artırma usulü ve algoritmalarıyla ilgili herhangi bir açıklama yoktur. Açık artırmanın zamanı, süresi, malın icra dairesinden alınması yahut alıcıya gönderilmesi, ödemenin şekli gibi artırmanın usulüne ilişkin diğer konuları belirleme yetkisi de icra memuruna aittir. İcra memurunun açık artırma platformu seçimi ile söz konusu hususların birçoğuna da karar vermiş olacağını belirtmek gerekir. Nitekim özel platformun yazılımı ile açık artırma usulünün büyük kısmı önceden belirlenmektedir.¹¹⁰

İcra memuru tarafından hangi platform aracılığıyla açık artırmanın yapılacağına karar verdikten sonra, paraya çevrilecek kalemler elektronik olarak girilmelidir. Fizikî ortamda artırmalarda olduğu gibi, icra organı, paraya çevirme neticesini öngörerek bazı malların bir arada satılmasına karar verebilir. Platform işleticisi, bazı durumlarda, bir teklifin profesyonel açıklamasının nasıl oluşturulacağına ve malın nasıl doğru şekilde listeleneceğine ilişkin ipuçları sağlayabilir. İcra memuru tarafından özel platform aracılığıyla gerçekleştirilen paraya çevirme işlemi bir cebri icra satışı olarak nitelendirildiği için, Art. 234 Abs.1 OR kapsamında ayıba ve zapta karşı tekeffül hükümlerinden muafır. Ancak yine de açık artırma yoluyla paraya çevrilecek malın bilinen bir kusuru varsa, bunun mala ilişkin bilgilere yazılması tavsiye edilmektedir.¹¹¹

Art. 128 SchKG, elektronik ortamda paraya çevirme bakımından da geçerli olduğu için, altın ve gümüş gibi değerli madenden yapılan ürünler, maden hâlindeki kıymetlerinden daha aşağı bir bedel ile satılamaz. Açık artırma suretiyle satılacak olan hacizli mal için bir başlangıç fiyatı belirlenmesi mümkündür.¹¹² Bunun yanında, özel platformlarda genellikle *uygun bir minimum teklif adımı (artırma adımı)* da belirlenmektedir.¹¹³ Başlangıç fiyatı ve artırma adımının belirlenmesi, artırma neticesinde Art. 126 Abs.1 SchKG ile belirlenen asgarî bedel şartını karşılayan bir sonuç elde edilmesini sağlar. Nitekim, böyle bir durumda satış isteyen alacağına rüçhanı olan alacak miktarını aşan bir teklif şart koşulmaktadır. Netice itibarıyla, belirlenen açık artırma süresinin sonunda en yüksek teklif sahibine ihale yapılır.

B. ALMAN MEDENİ USUL KANUNU (ZPO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Alman hukukunda § 814 Abs.2 ZPO çerçevesinde internet üzerinden açık artırmalar, mevcut özel platformlar yerine, Kuzey Ren-Vestfalya Eyalet Adalet İdaresi'nin denetiminde olan Justiz-Auktion isimli

¹⁰⁹ Erläuterungen, s.9.

¹¹⁰ Staible, 2021, s.526.

¹¹¹ Staible, 2021, s.527.

¹¹² Staible, 2021, s.527.

¹¹³ Staible, 2021, s.527.

platform üzerinden yapılmaktadır.¹¹⁴ Bu durum doktrinde, “*kanun koyucunun optimal olmayan bir açık artırma yöntemini bundan biraz daha az derecede optimal olmayan bir yöntemi içerecek şekilde genişletmesi*”¹¹⁵ şeklinde yorumlanmaktadır. Başka bir deyişle, fizikî ortamda açık artırmanın mekân, zaman ve kişi bakımından ihtiva ettiği sınırın aşılması için kabul edilen elektronik ortamda açık artırmanın Justiz-Auktion ile sınırlandırılması amaca elverişli görülmektedir. Nitekim, özel platformların kullanıcı sayısı, Justiz-Auktion’un kullanıcı sayısından çok daha fazladır.¹¹⁶ Paraya çevirme aşamasının temel amacının *en yüksek paraya çevirme değerine ulaşmak* olduğu kabul edildiğinde, bu bir çelişkidir. Anılan nedenle son yıllarda Alman hukukunda haczedilen malın internet üzerinden özel platformlar aracılığıyla açık artırma suretiyle paraya çevrilmesinin mümkün olup olmadığı tartışılmaktadır. Doktrinde ve uygulamada genellikle, bunun § 825 ZPO çerçevesinde mümkün olabileceği kabul edilmektedir. § 814 Abs.2 ZPO’da elektronik ortamda açık artırmanın düzenlenmiş olmasının buna engel teşkil etmeyeceği ayrıca belirtilmektedir.¹¹⁷ Nitekim § 825 ZPO hükmü, daha iyi şartlarda paraya çevirme neticesi elde edilebilmesini amaçlamaktadır.¹¹⁸

“*Diğer Artırma Türleri*” başlıklı § 825 Abs.1 ZPO’ya göre, “*alacaklı veya borçlunun talebi üzerine icra memuru, haczedilen malı önceki paragraflar ile belirlenenden farklı bir şekilde veya başka bir yerde paraya çevirebilir. İcra memuru, uygulanacak paraya çevirme yöntemini karşı tarafa bildirmek zorundadır. Bildirimin ulaşmasından itibaren iki hafta geçmedikçe, karşı tarafın rızası olmaksızın mal paraya çevrilemez.*” Görüldüğü gibi söz konusu düzenleme paraya çevirmenin ne şekilde yapılacağına ilişkin bağlayıcı bir hüküm içermemektedir. Dolayısıyla, daha iyi şartlarda paraya çevirme amacına ulaşılabilmesi için, anılan hükme dayanılarak uygun görülen herhangi bir paraya çevirme yöntemine karar verilebilir. Bu doğrultuda mevcut takip kapsamında daha avantajlı görülüyorsa, haczedilen malın satışının elektronik ortamda icra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılması mümkündür.

Hacizli malın satışının özel platform aracılığıyla internet üzerinden yapılması konusunda takdir yetkisi, haczi gerçekleştiren icra memurundadır.¹¹⁹ Ancak icra memuru bu konuda takdir yetkisini re’sen

¹¹⁴ Bkz. Yuk. II, B.

¹¹⁵ Loth, s.15.

¹¹⁶ E-Bay’ın 2023 yılında 133 milyon aktif kullanıcısı vardır (<https://www.ebayinc.com/company/>, s.e.t. 26.07.2023). Justiz Auktion’nun güncel kullanıcı sayısı yayımlanmamış olmakla birlikte, 2012 yılında Justiz Auktion’un 50.000’den fazla kullanıcısı varken (<https://www.justiz-auktion.de/news.php?ArtikelNr=34>, s.e.t. 26.07.2023), aynı yıl E-Bay’ın sadece Almanya’da 18 milyon civarı kullanıcısı olduğu görülmektedir (https://static.ebayinc.com/static/assets/Uploads/PressRoom/Local/Imported/4_daten_fakten_ebay_deutschland_und_weltweit.pdf, s.e.t. 26.07.2023); ayrıca bkz. MüKoZPO/Gruber, ZPO §814 Rn.11; Loth, s.15.

¹¹⁷ Loth, s.70.

¹¹⁸ Flockenhaus, ZPO §825 Rn.1; Kindl, ZPO §825 Rn.1.

¹¹⁹ Freels, s.156 vd.

kullanamaz. Bunun için, taraflardan birinin talebi gereklidir. Bununla birlikte icra memuru, satışın bu yolla yapılmasının daha avantajlı olduğu konusunda tarafları bilgilendirebilir.¹²⁰ Üçüncü kişilerin -ilgili olsalar dahi- satışın bu yolla yapılmasını talep etme hakkı ise yoktur.¹²¹

İcra memurunun takdir yetkisini kullanırken dikkat etmesi gereken husus, somut olayda hacizli malın § 825 ZPO çerçevesinde paraya çevrilmesinin hükmün anlam ve amacına uygun olup olmayacağıdır. § 814 ZPO çerçevesinde yapılan ve ihale ile neticelenmeyen bir açık artırmanın varlığı, § 825 Abs.1 ZPO çerçevesinde paraya çevirmeyi haklı kılacak bir gösterge sayılabilir.¹²² İcra memurunun takdir yetkisini kullanması, teknik anlamda bir karar değil, icra tedbiri olarak nitelendirilmektedir.¹²³

Taraflardan birinin paraya çevirmenin § 825 Abs.1 ZPO çerçevesinde yapılmasını talep etmesi hâlinde, hukukî dinlenilme hakkının güvence altına alınabilmesi için, icra memurunun bu talebi tebligat yoluyla yazılı olarak karşı tarafa bildirmesi gerekir.¹²⁴ § 825 Abs.1 ZPO'da tebliğden itibaren iki haftalık bir *bekleme süresi* öngörülmüştür. İcra memuru, hacizli malı öngörülen yöntem ile paraya çevirmeden önce, bu sürenin geçmesini beklemelidir. İki haftalık bekleme süresi sayesinde, karşı tarafa paraya çevirmenin bu yolla yapılmasına karşı koyma imkânı tanınmaktadır. Karşı tarafın iki haftalık süre dolmadan kabul beyanında bulunması hâlinde ise, icra memurunun paraya çevirme için sürenin dolmasını beklemesine gerek yoktur.¹²⁵ Taraflardan her ikisinin de § 825 Abs.1 ZPO'nun uygulanmasını talep etmesi hâlinde ise, paraya çevirme bu yolla yapılmalıdır.¹²⁶

İcra memurunun takdir yetkisini paraya çevirmenin § 825 Abs.1 ZPO çerçevesinde yapılması yönünde kullanması hâlinde, § 814 ZPO ve devamı hükümlerinde düzenlenen emredici olmayan hükümlerden (artırma zamanı ve süresi, ihale bedelinin ödenmesi, mülkiyetin muhafazası gibi¹²⁷) sapılması mümkündür. Ancak ihalenin en yüksek

¹²⁰ Loth, s.52; Flockenhaus, ZPO §825 Rn.2; Kindl, ZPO §825 Rn.3.

¹²¹ MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.5; Flockenhaus, ZPO §825 Rn.2; LG Berlin DGVZ 1978, 114; Wiczorek/Schütze/Lüke, ZPO §825 Rn.5; Kindl, ZPO §825 Rn.3.

¹²² Kindl, ZPO §825 Rn.2; Loth, s.52; MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.4; Wiczorek/Schütze/Lüke, §825 Rn.10.

¹²³ Flockenhaus, ZPO §825 Rn.2.

¹²⁴ Freels, s.152-156; Doktrinde icra memurunun takdir yetkisini §825 ZPO'nun uygulanması yönünde kullanmak istemesi hâlinde bu bildirim yapması gerektiği belirtilmektedir. İcra memurunun talebi reddetmesi hâlinde ise, bunun gerekçesini talep sahibine tebliğ etmesi gerekir. MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.6.

¹²⁵ MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.7.

¹²⁶ Kindl, ZPO §825 Rn.3; Stein/Jonas/Würdinger § 825 Rn. 4.

¹²⁷ Kindl, ZPO §825 Rn.5.

teklif sahibine yapılması ve asgarî ihale bedeli şartları gibi emredici hükümlere uyulmalıdır.¹²⁸

Açık artırmanın internet üzerinden özel platformlar aracılığıyla gerçekleştirildiği hâllerde de artırma, bir cebri artırma olarak nitelendirilmektedir.¹²⁹ Buna uygun olarak, ihale edilen mal için kurulan sözleşme, takip hukuku tasarrufundan kaynaklanan kamu hukuku karakterli bir sözleşmedir.¹³⁰ Bu kapsamda mülkiyetin devrinin, kamu hukuku karakterli sözleşmenin yapılması ve malın teslimi ile gerçekleştiği kabul edilmektedir.¹³¹ Aksi kararlaştırılmadıkça, ihale bedeli peşin olarak ödenmelidir. Mülkiyetin alıcıya geçmesi ile üçüncü kişilerin her türlü hakkı mal üzerinde sona erer, ancak bedel üzerinden devam eder.¹³² İhale neticesinde elde edilen gelir, § 819 ZPO çerçevesinde haczedilen maldan elde edilen gelirler gibi muamele görür. Diğer cebri icra satışlarında olduğu gibi, burada da ihale neticesinde alıcının satılan malda bulunan herhangi bir kusur sebebiyle ayıba ve zapta karşı tekeffül hükümlerine başvurma imkânı yoktur.¹³³

C. AVUSTURYA İCRA KANUNU (EO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Avusturya hukukunda elektronik ortamda açık artırmaların özel platform aracılığıyla yapılabileceği açıkça kabul edilmiştir. § 274 Abs.2 EO hükmüne göre, başka bir platformda yapılacak açık artırmalar için bir müzayedeci görevlendirilebilir. Anılan hüküm gereğince elektronik ortamda açık artırma, yalnızca genel işlem koşulları Avusturya İcra Kanunu'na uyum sağlayan özel platformlar aracılığıyla yapılabilir.¹³⁴ Bu sebeple, cebri artırma gerçekleştirmek isteyen özel platformların genel işlem şartlarını kanuna uygun hâle getirmesi zorunludur. Artırmanın hangi platform aracılığıyla yapılacağı hususunda takdir yetkisi, icra memurundadır.¹³⁵ İcra memuru takdir yetkisinin kullanırken gelir ve

¹²⁸ Flockenhaus, ZPO §825 Rn.3; Kindl, ZPO §825 Rn.5.

¹²⁹ Loth, s.53; MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.9; Freels, s.228; Gaul/Schilken/Becker-Eberhard, §53 Rn.42; Wiczorek/Schütze/ Lücke, §825 Rn.18.

¹³⁰ Bu yönde bkz. Yuk. I, B.

¹³¹ MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.9. Hukukumuzda taşınır için İİK m. 115/ II ve taşınmazlar için İİK m. 134/I ile mülkiyetin ihale ile alıcıya geçtiği kabul edilmektedir.

¹³² MüKoZPO/Gruber, ZPO §825 Rn.9

¹³³ Ancak doktrinde, alıcının, satışın icra memuru aracılığıyla gerçekleştirilen cebri bir satış olduğunun farkında olmaması hâlinde, §806 ZPO hükmünün uygulanmayacağı, aksine, böyle bir durumda icra memuru §14 BGB anlamında girişimci olarak nitelendirilerek, §312c BGB ve devamı gereğince mesafeli satış hükümleri ile §474 BGB ve devamı gereğince tüketim mallarının satımı ile ilgili hükümlerin uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Bu konuda bkz. Kindl, ZPO §825 Rn.6.

¹³⁴ Krachler, s.171.

¹³⁵ Krachler, s.49.

maliyetler arasındaki farkı dikkate almalı¹³⁶ ve ancak daha yüksek bir gelir elde edilebileceği açıksa özel platformu tercih etmelidir. İlgililerin icra memurunun kararına karşı şikâyet yoluna başvurmaları mümkündür.

D. İCRA VE İFLAS KANUNU ÇERÇEVESİNDE DURUM VE DEĞERLENDİRME

Hukukumuzda İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesi çerçevesinde elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış Elektronik Satış Portalı aracılığıyla yapılmak zorundadır.¹³⁷ Dolayısıyla icra memurunun hacizli malı anılan maddeye dayanarak özel platform aracılığıyla paraya çevirmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, icra memurunun paraya çevirmeyi özel platform aracılığıyla yapılabilmesi için, ayrıntılı düzenleme ihtiva etmeyen ve bu sebeple esnek bir paraya çevirme usulü olarak değerlendirilen¹³⁸ pazarlık suretiyle satışa başvurması önünde herhangi bir engel yoktur. Kanaatimizce bunun kabulüyle, uygulamada nadiren başvuru pazarlık suretiyle satışa verilen önem artacaktır. İcra ve İflas Kanunu'nun 119'uncu maddesindeki şartlardan birinin somut olayda varlığı hâlinde, hacizli taşınır mal özel platform aracılığıyla pazarlık suretiyle satılabilir. Buna göre, bütün ilgililer isterse, borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetli evrak veya diğer mallar için o günün piyasasında mukarrer fiyat teklif edilirse, artırmada maden kıymetini bulmamış olan altın ve gümüş eşyaya bu kıymet verilirse, kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan mallar söz konusuysa, mahcuz malın tahmin edilen değeri 2023 yılı için 18.450 TL'yi geçmezse malın pazarlık suretiyle satışı mümkündür. İflas tasfiyesinde ise, masanın menfaatine görülmesi hâlinde İcra ve İflas Kanunu'nun 241'inci maddesi gereğince ikinci alacaklılar toplantısında karar verilmesi üzerine hem taşınır mallar hem de taşınmaz mallar pazarlık suretiyle satılabilir. İcra ve İflas Kanunu'nun 224'üncü maddesine göre, acele hâllerde birinci alacaklılar toplantısında da pazarlık suretiyle satışa karar verilmesi mümkündür.

Pazarlık suretiyle satışa karar verilmesi, icra memurunun takdirindedir. İcra memuru -Kanunun paraya çevirmeye ilişkin hükümlerini dikkate almak kaydıyla- pazarlık suretiyle satış usulünün serbestisine dayanarak hacizli malın elektronik ortamda özel platform aracılığıyla satılmasına karar verebilir. Bu kapsamda malın hangi platform aracılığıyla ve ne şekilde satılacağını da icra memuru belirler. Özel platformun satış için bir seçenek olabilmesi öncelikle, bir internet adresi üzerinden erişilebilirliğine ve ilke olarak fiil ehliyetini haiz herkesin kullanımına açık olmasına bağlıdır. Potansiyel teklif sahibi sayısı arttıkça gelir beklentisi artacağı için, icra memurunun kullanıcı sayısı çok

¹³⁶ Krachler, s.49.

¹³⁷ Bkz. Yuk. II, D.

¹³⁸ Staible, 2010, s.108.

olan bir platformu tercih etmesi gerekir.¹³⁹ Hâlihazırda geniş bir müşteri tabanına ve dolayısıyla büyük bir gelir potansiyeline sahip olan özel platform aracılığıyla paraya çevirme avantaj yaratacaktır. Neredeyse hiç ziyaretçisi olmayan veya nispeten yüksek ücretler talep eden çevrimiçi platformların tercih edilmesi, ancak bunu sağlayan objektif bir sebebin varlığına bağlıdır.¹⁴⁰

Elektronik ortamda açık artırmaya katılım, genellikle, teklif vermek isteyen kişinin platform işleticisi ile *kullanım sözleşmesi* yapması durumunda mümkündür. Kullanım sözleşmesi, ziyaretçi, satıcı veya teklif veren olarak gelecekteki herhangi bir kullanım için platform işleticisinin genel işlem koşullarının kabul edilmesi yoluyla kurulur. Bu sebeple, kullanım sözleşmesi özel hukuk kapsamında bir çerçeve sözleşmedir. Burada, kullanım sözleşmesinin akdedilmesiyle ortaya çıkan hukukî durumun, özel platform aracılığıyla paraya çevirme yapılmasını engelleyip engellemediği sorusu akla gelebilir. Nitekim, diğer herhangi bir platform kullanıcısı gibi, cebrî icra organının platform işleticisi ile kullanım sözleşmesi akdetmesi, bu süreçte özel hukuk hükümleri çerçevesinde genel işlem koşullarına uygun hareket edilmesi gerekliliğini doğurur. Ancak icra takibinin bir aşaması olan paraya çevirmeye ilişkin hükümlerin emredici olması, bunun için öngörülen prosedürden en ufak bir sapmaya dahi müsaade etmez.¹⁴¹ Bu nedenle, özel platform aracılığıyla elektronik ortamda açık artırma yapmak isteyen icra memuru, platform işleticisine karşı üstlendiği yükümlülüklerin cebrî icra hukuku düzenlemeleriyle bağdaşıp bağdaşmadığına öncelikle bakmalıdır. Başka bir deyişle, cebrî açık artırmanın özel platform aracılığıyla elektronik ortamda yapılabilmesi, özel platformun genel işlem koşullarına bağlıdır.¹⁴² Platformun genel işlem koşullarında yükümlülüklerin yerine getirilme şekli ve zamanı, mülkiyetin devri, cayma hakkı gibi konuları da düzenlemiş olması varsayımında, İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen paraya çevirme koşullarının, platform işleticisi tarafından belirlenen genel işlem koşullarıyla eş zamanlı olarak yerine getirilemeyeceği ortadadır. Bunun için önerebileceğimiz yol, kullanıcı sayısı yüksek özel platformlarda cebrî paraya çevirmeye yönelik ayrı bir alan oluşturulmasıdır. Bu hâlde özel platform genel işlem şartlarını İcra ve İflas Kanunu'nun gerekliliklerine uygun hâlde getirmelidir. Ayrıca uygun şekilde tasarlanmış bir ara yüz kullanılarak, kullanıcının özel hukuk alanından kamu hukuku alanına geçişi konusunda bilgilendirilmesi ve İcra ve İflas Kanunu'na göre paraya çevirme koşullarını kabul etmesi gerekir. Pazarlık suretiyle satış hükümlerine dayanılarak yapılan bu satış, bir cebrî icra satışdır; satışın hüküm ve sonuçları bu kapsamda değerlendirilmelidir.¹⁴³

¹³⁹ Staible, 2021, s.524.

¹⁴⁰ Erläuterungen, s.9.

¹⁴¹ Staible, 2010, s.88.

¹⁴² Staible, 2010, s.90.

¹⁴³ Bu yönde bkz. Yuk. I, B.

IV. ELEKTRONİK ORTAMDA PARAYA ÇEVİRMENİN ÜÇÜNCÜ KİŞİ TARAFINDAN ÖZEL PLATFORM ARACILIĞIYLA YAPILMASI

A. İSVİÇRE İCRA VE İFLAS KANUNU (SchKG) ÇERÇEVESİNDE DURUM DURUM

İsviçre hukukunda icra takibi kapsamında açık artırmanın üçüncü kişi¹⁴⁴ tarafından yapılmasına imkân tanıyan açık bir düzenleme olmamakla birlikte¹⁴⁵, uygulamada üçüncü kişilerin icra dairesi tarafından yetkilendirilerek paraya çevirme işlemi gerçekleştirdikleri görülmektedir.¹⁴⁶ Federal Mahkeme, üçüncü kişi tarafından paraya çevirmeyi, özellikle kanunda öngörülen usullerin aşırı bir oransızlık yaratacağı durumlarda kabul etmektedir.¹⁴⁷ Söz konusu aşırı oransızlık çok değerli nesnelerin satışında olduğu gibi niceliksel olarak ya da paraya çevirmenin özel bir uzmanlık veya ilgili kişilerle bağlantı gerektirmesi gibi niteliksel olarak ortaya çıkabilir.

Doktrinde ise, pazarlık suretiyle satışa ilişkin Art. 130 SchKG, Art. 143b SchKG ve Art. 256 SchKG'de aranan koşullardan birinin sağlanması hâlinde üçüncü kişiler tarafından paraya çevirme işleminin gerçekleştirilebileceği kabul edilmektedir.¹⁴⁸ Ancak akabinde bu durumda satışın türünün pazarlık suretiyle satış olmayacağı vurgulanmaktadır.¹⁴⁹ Bu gibi hâllerde icra organının üçüncü kişiye resmî yetkilerini devri söz konusu değildir. Üçüncü kişi, resmî bir fonksiyon üstlenmemekte ve resmî bir faaliyet yürütmemektedir. Üçüncü kişi ile icra organı arasındaki ilişki kamu hukuku karakterli olmadığı için, üçüncü kişinin yetkilendirilmesi konusunda icra organının bu yöndeki talimatının yeterli görülmesi yahut bir idarî sözleşme yapılması gerekli değildir. Doktrinde böyle durumlarda üçüncü kişinin ihtiyarî bir açık artırma yapmak üzere kurulan komisyon sözleşmesinden doğan dolaylı temsil ilişkisi çerçevesinde, kendi adına başkası hesabına işlem yaptığı kabul

¹⁴⁴ Böyle durumlarda görevlendirilen özel kişiler tasfiye memuru ya da müzakereci olabilir. Paraya çevrilecek unsurların üçüncü kişinin belirlediği fiyatlarla satılması durumunda, tasfiye memurunun varlığından bahsedilir. Üçüncü kişi bir açık artırma gerçekleştirdiğinde ise, müzakereci olarak anılır. Lorandi, s.847.

¹⁴⁵ İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda değişiklik yapılması sürecinde paraya çevirme işleminin üçüncü kişilerce yapılmasının açıkça yasaklanması talep edilmiş, ancak Federal Konsey açık bir yasağa gerek görülmediğini açıklamıştır. Nihayetinde kanun değişikliği neticesinde de bu konuda mevcut olan durum değişmemiştir. Lorandi, s.847.

¹⁴⁶ Bu yönde bkz. BGE 101 III, 57; BGE 102 III, 162; BGE 103 III, 45; BGE 105 III 67; BGE 115 III 54.

¹⁴⁷ BGE 115 III 54.

¹⁴⁸ Bu yönde bkz. Lorandi, s.851; Anton Pestalozzi, Der Steigerungskauf, Kurzkomentar und Zitate zu Art. 229-236 OR. Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1997, OR 229 N. 97 vd, (Aktaran, Sadioğlu, s.165, dp. 121).

¹⁴⁹ Lorandi, s.851.

edilmektedir.¹⁵⁰ Söz konusu sözleşme ilişkisinde, üçüncü kişinin, tarafların İsviçre İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde sahip olduğu haklarını temin etmesi icra organınca sağlanmalıdır. Bu kapsamda yapılacak paraya çevirme işlemlerinde, İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen tüm paraya çevirme usullerine ilişkin hükümlerin ve genel hükümlerin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir.¹⁵¹ Ayrıca, icra organı ile üçüncü kişi arasındaki ilişki maddî hukuk çerçevesinde olsa da üçüncü kişi Art. 5 Abs.1 SchKG gereğince yardımcı kişi olarak kabul edilmektedir.¹⁵² Bu doğrultuda üçüncü kişinin işlemlerinden doğan zararlardan devlet sorumludur. Burada ayrıca, üçüncü kişinin işlemlerinden menfaati olumsuz etkilenen kişilerin şikâyet yoluna gidemeyeceklerini vurgulamak gerekir. Nitekim bu durumda icra memurunun paraya çevirmeye ilişkin bir işlemi yoktur ve üçüncü kişinin işlemleri de özel hukuk kapsamındadır. Ancak, icra memurunun paraya çevirme işlemini üçüncü kişiye devretmesine karşı şikâyet yoluna başvurulması doğal olarak mümkündür. Örneğin, resmî artırma ile kıyaslandığında, üçüncü kişi tarafından gerçekleştirilen artırmanın maliyetinin çok daha yüksek olduğu görülür ise, salt artırmanın üçüncü kişi tarafından yapılması nedeniyle ortaya çıkan ek maliyetlerden etkilenen kişiler şikâyet yoluna başvurabilmelidirler.¹⁵³

Paraya çevirme işleminin üçüncü kişiye devredildiği hâllerde, üçüncü kişi ile alıcı arasındaki hukukî ilişki de özel hukuka tâbi olmaktadır. Bu kapsamda satışın niteliği, mülkiyetin nakli, uyuşmazlıkların çözümü gibi konular maddî hukuk kuralları çerçevesinde belirlenmelidir.

B. ALMAN MEDENÎ USUL KANUNU (ZPO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Alman hukukunda “*Diğer Artırma Türleri*” başlıklı § 825 Abs.2 ZPO'ya göre, “*İcra mahkemesi, alacaklının veya borçlunun talebi üzerine hacizli bir malın icra memurundan başkası tarafından açık artırmaya çıkarılmasına karar verebilir.*” Anılan hüküm çerçevesinde haczedilen malın üçüncü kişi tarafından özel platform aracılığıyla paraya çevrilmesi mümkün görülmektedir. Söz konusu madde metninde “*Versteigerung (artırma)*” ifadesi kullanılmakla birlikte, doktrinde bu madde gereğince artırma dışında herhangi bir paraya çevirme yönteminin de kullanılabileceği belirtilmektedir.¹⁵⁴ § 825 Abs.2 ZPO'da başka bir kişinin *kim* olabileceği açıklanmamıştır. Doktrinde, bu kapsamda belirlenecek olan kişinin

¹⁵⁰ Yabancılık unsuru içeren hâllerde icra organı ile üçüncü kişi arasındaki sözleşmenin niteliği ise, uygulanacak hukuka bağlıdır. Lorandi, s.849.

¹⁵¹ Lorandi, s.854, 855.

¹⁵² Lorandi, s.849.

¹⁵³ Bu gibi hâllerde ek maliyetlerin devlet hazinesinden karşılanabileceği yönünde bkz. Lorandi, s.850.

¹⁵⁴ Loth, s.54-55; Freels, s.235; Meller-Hannich, s.24; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.14.

paraya çevirme konusunda ya da paraya çevrilecek mal konusunda uzmanlığının olması gerektiği vurgulanmaktadır.¹⁵⁵ Bu durumda paraya çevirme, bankalar, noterler, müzayedeciler gibi kişiler aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Doktrinde ayrıca, alacaklı ve borçlunun § 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde *başka kişi* sayılıp sayılmayacağı kısaca tartışılmıştır. Bu kapsamda paraya çevirmeden optimal bir netice almak yönünde ortak menfaatleri olması nedeniyle, alacaklı veya borçlunun icra memuru yerine paraya çevirmeyi gerçekleştirebileceği kabul edilmektedir.¹⁵⁶ Burada, akit yapma yasağının ilgili taraf bakımından da geçerli olacağı ayrıca belirtilmektedir.

Hacizli malın § 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde paraya çevrilmesinin maddî koşulu, bu yöntemin çok yüksek bir gelir başarısı vaat etmesidir.¹⁵⁷ § 825 Abs.2 ZPO hükmünün uygulanabilmesi için tarafların haciz işlemi akabinde bunu icra mahkemesinden talep etmesi gerekir. Talebin icra mahkemesi yerine doğrudan kendisine yapılması hâlinde, başvurunun icra memuru tarafından yapılması da mümkündür.¹⁵⁸ Taraflardan her ikisinin de paraya çevirmenin bu yolla yapılmasını istemesi hâlinde dahi, icra mahkemesinin kararı gereklidir. Yetkili icra mahkemesi, başvuru sırasında malın bulunduğu yer mahkemesidir.¹⁵⁹ İcra mahkemesi, tarafların hukukî dinlenilme haklarına riayet etmek ve gerekli görürse duruşma yapmak suretiyle bu konuda kararını verir.¹⁶⁰ İcra mahkemesinin talebi kabul etmesi hâlinde, kararda paraya çevirmeyi gerçekleştirecek kişi ve paraya çevirme yönteminin belirtilmesi gereklidir. Ayrıca paraya çevirme işlemi gerçekleştirecek olan kişiye takibin sona ermesi için gerekli meblağ (ferileriyle birlikte borcun tamamı ile takip masrafları toplamı) kararda bildirilir.¹⁶¹

§ 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde, paraya çevirmeyi gerçekleştiren üçüncü kişi, § 818 ZPO ile kabul edilen *artırmanın alacaklıyı tatmin etmeye ve takip masraflarını karşılamaya yetecek miktar elde edilir edilmez durdurulması kuralına* riayet etmek zorunda değildir.¹⁶² Ancak bu durumda § 818 ZPO'da belirtilen şartlar oluştuğunda borçlunun talebi üzerine icra mahkemesi tarafından durdurma kararı verilebilir.¹⁶³ Paraya

¹⁵⁵ Freels, s.233.

¹⁵⁶ Freels, s.234.

¹⁵⁷ Loth, s.55; BeckOK ZPO/Uhl, ZPO §825 Rn.10; Kindl, ZPO §825 Rn.9; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.14.

¹⁵⁸ MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.15.

¹⁵⁹ MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.15.

¹⁶⁰ §825 Abs.2 ZPO hükmünün lafzında geçen "kann" ifadesine rağmen, bu durumda kararın hâkimin takdirine mi bağlı olduğu yoksa kanunî şartların sağlanması hâlinde bu yönde kararın verilmesinin mi gerektiği hususu doktrinde tartışmalıdır. Bu yönde bkz. MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.16; Wiczorek/Schütze/Lüke, ZPO §825 Rn.36.

¹⁶¹ BeckOK ZPO/Uhl, ZPO §825 Rn.9.

¹⁶² BeckOK ZPO/Uhl, ZPO §825 Rn.9; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.14.

¹⁶³ BGH NJW 2007, 1277; Flockenhaus, ZPO §825 Rn.5; MüKoZPO/Gruber ZPO §825 Rn.14.

çevirmenin § 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde yapıldığı hâllerde, aksi kararlaştırılmadıkça, gelirlerin paylaşırma ve ödemesi icra memuru tarafından yapılır. Bu nedenle icra memuru, § 819 ZPO gereğince satıcıdan paraya çevirme neticesinde elde edilen geliri teslim alarak paylaşırma ve ödemeyi gerçekleştirir.

§ 825 Abs.2 ZPO kapsamında üçüncü kişi özel hukuk çerçevesinde faaliyet gösterir.¹⁶⁴ Artırma neticesinde platform işleticisi ile alıcı arasında değil, devlet ile alıcı arasında bir satış sözleşmesi kurulur.¹⁶⁵ Bu doğrultuda satış sözleşmesini düzenleyen § 433 BGB ve devamı hükümleri ile taşınır mülkiyetinin kazanılması ve kaybedilmesine ilişkin § 929 BGB ve devamı hükümleri mevcut paraya çevirme işlemine uygulanır. Ancak bu durumda, § 445 BGB gereğince, satıcı ayıbı kötü niyet ile gizlemedikçe veya malın niteliği ile ilgili bir garanti üstlenmedikçe, alıcı maldaki kusur sebebiyle herhangi bir hak ileri süremez. Ayrıca icra mahkemesi, satıcıya, hacizli malın satışının tekeffül hükümlerinden muaf olmasına yönelik § 806 ZPO hükmü ile ihalenin asgarî şartlarını düzenleyen § 817a ZPO hükümlerine riayet edilmesi talimatı vermelidir. Ancak tüketim mallarının satışı söz konusu olduğunda, § 476 Abs.1 BGB hükmü sorumluluktan muafiyete istisna getirmektedir.

C. AVUSTURYA İCRA KANUNU (EO) ÇERÇEVESİNDE DURUM

Avusturya hukukunda § 274 Abs.2 EO ile artırmanın özel platformda ve üçüncü kişi tarafından yapılmasına açıkça imkân tanınmıştır. Doktrinde, kanun koyucunun bu konudaki amacının elektronik ortamda açık artırmanın bizzat icra memuru tarafından değil, icra memuru tarafından atanan bir *müzayedeci* tarafından gerçekleştirilmesi olduğu belirtilmektedir.¹⁶⁶ Bunun sebebi ise, madde gerekçeleri de dikkate alındığında, kanun koyucunun odak noktasının satılan ürünün alıcıya gönderilmesi ve teslimi de dahil olmak üzere tüm açık artırma sürecinin profesyonel bir şekilde yürütülmesi olmasıdır.

§ 274 Abs.5 EO hükmüne göre ise, icra dairesi, yalnızca bu Kanun hükümlerine göre elektronik ortamda açık artırmayı temel alan müzayedecileri görevlendirebilir. Bu, cebrî açık artırmanın özel platform aracılığıyla gerçekleştirilebileceği, ancak platformun kendi genel işlem koşullarından ziyade, İcra Kanunu hükümlerine öncelik tanınması gerektiği anlamına gelmektedir. Söz konusu düzenleme, Avusturya hukukunda cebrî artırmanın özel hukuka tâbi bir sözleşme olarak değil, kamu hukuku karakterli bir işlem olarak nitelendirilmesine dayanmaktadır. Kanun koyucu, özel platformların artırmaya ilişkin genel işlem koşulları ile İcra Kanunu'nun paraya çevirmeye ilişkin hükümleri arasındaki çelişkiyi dikkate alarak, bu konuda açık bir düzenleme yapmıştır. Doktrinde her ne kadar bu açık çelişki ve müzayedecinin

¹⁶⁴ Rehn, s.75.

¹⁶⁵ Rehn, s.75.

¹⁶⁶ Staible, 2010, s.121.

hukukî konumu çerçevesinde tartışmalar yapılırsa da¹⁶⁷, netice itibariyle bu konular özel platform aracılığıyla üçüncü kişi tarafından artırma yapılmasının önünde aşilamaz bir engel olarak görülmemektedir.

D. İCRA VE İFLAS KANUNU ÇERÇEVESİNDE DURUM VE DEĞERLENDİRME

Karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde konuya bakıldığında, paraya çevirmenin icra memuru dışında bir kişi tarafından yapılmasının temel gayesinin, sürecin profesyonelce yönetilmesi ve böylece mümkün olan en optimal sonuca ulaşılması olduğu görülmektedir. Bu sebeple paraya çevirmeyi gerçekleştirecek kişinin bu konuda -müzayedeci gibi- uzman bir kişi olması tercih edilmektedir. Bu konuda hukukumuz bakımından akla gelen ilk durum, İcra ve İflas Kanunu'nun 121'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince satış için bir memur görevlendirilmesidir. Bu kapsamda doktrinde, iştirak hâlinde mülkiyet hisselerinin satışı için icra mahkemesinin icra memuru ya da uzman bir kişiyi görevlendirebileceği belirtilmektedir.¹⁶⁸ İcra ve İflas Kanunu'nda diğer düzenlemelerinde paraya çevirmenin başka bir -uzman- kişi tarafından yapılmasına açıkça imkân tanınmamıştır. Cebrî icra hukukuna hâkim olan başta kanunilik ilkesi, icra yollarının ve tedbirlerinin sınırlı olması ve şekle sıkı bağlılık çerçevesinde, icra memurunun paraya çevirme aşamasını uzman bir üçüncü kişiye bırakmasının yorum yoluyla kabulü mümkün değildir. Hukukumuzda açık artırma ve pazarlık suretiyle satış usullerinde, paraya çevirme icra memuru tarafından yapılır.¹⁶⁹ Bu sebeple, İsviçre hukukunda olduğu gibi, pazarlık suretiyle satış için aranan şartlardan birinin sağlanmasıyla malın üçüncü kişi tarafından elektronik ortamda paraya çevrilebileceği söylenemez. Ancak bazı hâllerde malın niteliği gereği bir uzmanın sürece dahil olmasına ihtiyaç duyulabilir. Bunun için, Avusturya ve Alman hukukunda olduğu gibi ayrı bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. § 825 Abs.2 ZPO çerçevesinde yaşanan tartışmalara mahal bırakılmaması için, muhtemel düzenlemede üçüncü kişinin artırma konusunda uzman olması gerektiği belirtilmelidir. Ayrıca, paraya çevirme neticesinde satışın icra mahkemesinin onayına sunulması şartı aranmalıdır. Böylece İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde verilen paraya çevirme yetkisi, cebrî icra satışı ile sonuçlanabilir.

Hukukumuzda paraya çevirmenin icra memurundan başka bir kişi tarafından yapılması ayrıca, İcra ve İflas Kanunu'nun 111/a maddesi gereğince borçluya satış yetkisi verilmesi hâlinde mümkündür. İsviçre,

¹⁶⁷ Anderl, s.127.

¹⁶⁸ Bu yönde bkz. Amil Artus, "İştirak Halinde Tasarruf Olunan Bir Mal Hissesinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi", Sy. 8, 1941, Adliye Ceriyesi, s.586; Muşul, s.517 vd.

¹⁶⁹ İcra memurunun görevleri, yardımcıları tarafından ve bunlar bulunmadığı takdirde icra mahkemesince görevlendirilecek kâtip tarafından yerine getirilebilir. Erturgut, s.163; Özmumcu, s.22 vd; Arslan/Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz vd., s.403; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s.294; Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s.229;

Alman¹⁷⁰ ve Avusturya hukukunda rastlanmayan bu düzenlemenin amacının, paraya çevirme sürecinin profesyonelce yürütülmesi olmadığı açıktır. Daha ziyade, söz konusu maddenin kabul edilme gerekçesinin, borçlunun haczedilen malını borcundan tamamen kurtulmak için çok kısa sürede yüksek bir bedelle satabileceği inancına dayandığı söylenebilir. Nitekim İcra ve İflas Kanunu'nun 111/a maddesi, "Borçlu, kıymet takdirinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde haczedilen malının rızaen satışı için kendisine yetki verilmesini talep edebilir. Kıymet takdiri yapılmadığı durumlarda borçlu da kıymet takdiri yapılmasını isteyebilir. İcra müdürü, kıymet takdirinin kesinleşmesinden sonra cebri satış işlemlerini durdurarak borçluya on beş günlük süre verir. Borçluya verilen sürenin başlangıcından üçüncü fıkra uyarınca verilen icra mahkemesinin kararına kadar geçen sürede alacaklı bakımından satış isteme süresi işlemmez. Rızai satışta bedel, malın muhammen kıymetinin yüzde doksanına karşılık gelen miktarı ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak bu aşamaya kadar bu mahcuz için yapılan takip masrafları toplamından az olamaz. Borçluya anlaşılan alıcının belirlenen bedeli birinci fıkra uyarınca borçluya verilen on beş günlük süre içinde dosyaya ödemesi hâlinde icra müdürü, gerekli bilgi ve belgeleri temin ettikten sonra yukarıda belirtilen şartların bulunduğunu tespit ederse satışın onayı ile malın devir ve teslim işlemlerinin yapılmasına karar verilmesi için dosyayı derhâl icra mahkemesine gönderir. Mahkeme, en geç on gün içinde yapacağı inceleme sonucunda dosya üzerinden talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla malın mülkiyeti alıcıya geçer ve tüm hacizler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir. Ret kararı verilmesi hâlinde yatırdığı bedel alıcıya iade edilir. Bu madde uyarınca yapılacak satışlar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde bu Kanunun diğer hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir." şeklindedir. Söz konusu madde metnine bakıldığında, borçlunun haczedilen malını on beş gün içinde, açık artırma suretiyle satış ile kıyaslandığında çok daha fazla bir asgarî bedelle satmasının beklendiği görülmektedir. Paraya çevirme sürecinin hızlı, basit ve ucuz olması amacıyla getirilen bu düzenlemenin sağlıklı bir şekilde uygulanması konusunda doktrinde haklı bir şüphe vardır.¹⁷¹

Kanaatimizce borçlunun bu şartlarda haczedilen malını satması için en uygun yöntem, elektronik ortamda satıştır. Bu kapsamda satış yetkisini alan borçlu, kullanım sözleşmesini kabul ederek üye olduğu mümkünse kullanıcı sayısı fazla olan özel bir platforma belirlenen asgarî bedel üzerinde bir fiyat ile hacizli malı yükleyebilir. Ancak bu durumda özel platformun genel işlem koşullarına dikkat edilmelidir. Nitekim bazı genel işlem koşullarında, platformun satıcıdan aldığı yetki neticesinde ticarî temsilci sıfatıyla tahsilat sürecini yöneteceği, ürün bedelinin satıcı adına tahsil edileceği ve ürünün taahhüt edildiği şekilde gönderilmesi ve iade koşullarının meydana gelmemesi hâlinde alıcı adına satıcıya

¹⁷⁰ Bkz. Yuk. IV, B.

¹⁷¹ Yazıcı, s.1137.

gönderileceği kabul edilmektedir. Ancak borçluya satış yetkisinin verildiği hâllerde, mahkemenin kabul kararı ile mülkiyet alıcıya geçer ve akabinde icra dairesince mal üzerindeki hacizler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri yapılır. Dolayısıyla burada, hacizli malın alıcıya gönderilmesinden sonra bedelin ödenmesi söz konusu olamaz. Bu durumda borçlu, veri tabanına yüklenen içeriklerin ara yüzler kullanılmak suretiyle kullanıcılarca görüntülenmesinin sağlandığı ve ödemenin platform aracılığıyla yapılmadığı özel bir platformu tercih etmelidir. Nitekim bu durumda alıcının, borçluya anlaştıkları bedeli borçluya verilen on beş günlük süre içinde icra dairesinin banka hesabına ödemesi zorunludur.

SONUÇ

Haczedilen malın elektronik ortamda paraya çevrilmesinin karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde incelendiği bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Cebrî icra hukukuna hâkim olan paraya çevirme ilkesi, kendi içinde bir ikilem barındırır. Nitekim bir taraftan hemen hemen her paraya çevirme değer kaybı yaratırken, diğer taraftan paraya çevirmenin amacı, neticede *mümkün olan en yüksek değere* ulaşmaktır. Bu ikilemin bertaraf edilebilmesi için, paraya çevirme neticesinde en yüksek değer için en az emek, zaman ve giderle elde edilebileceği bir yöntemin benimsenmesi gerekir. Teknolojik gelişmelerle birlikte haczedilen malların fizikî ortamda açık artırma yoluyla paraya çevrilmesinin hâlâ tercih edilebilir olup olmadığı sorgulanmaya başlamıştır ve dikkatler elektronik ortamda paraya çevirmeye yönelmiştir. Bu durumun İcra ve İflas Kanunu'na yansımaları 111/b maddesinde düzenlenen elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış hükmüyle olmuştur.

2. Elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışın, fizikî ortamda açık artırma suretiyle satış ile karşılaştırıldığında, maliyet, katılım imkânı, kişi sayısı, mekân ve zaman, muhtemel gelir beklentisi gibi hususlar bakımından bazı avantajları vardır. Elektronik ortamdaki kaynaklanan dezavantaj olarak nitelendirilebilecek bazı risklerin bertaraf edilebilmesi için ise, İcra ve İflas Kanunu ile İcra ve İflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelikte sair düzenlemeler yapılmıştır.

3. İcra ve İflas Kanunu'nda elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin münferit bir düzenleme yapılması olumlu bir adım olmakla birlikte, bunun bir zorunluluk olarak öngörülmesi ve fizikî ortamda açık artırmanın tamamen devre dışı bırakılması yerinde olmamıştır. Olması gereken, elektronik ortamda açık artırmanın kural olarak kabul edilmesi, istisnai hâllerde ise fizikî ortamda açık artırmaya imkân tanınmasıdır. Bu konuda icra memurunun takdir yetkisi olmalıdır.

4. İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesi çerçevesinde elektronik ortamda açık artırma suretiyle satış, Elektronik Satış Portalı aracılığıyla yapılmak zorundadır. Bunun amacı, paraya çevirme sürecinde yeknesaklık sağlanması ve böylece kamu itimatının kazanılmasıdır. Ancak fizikî ortamda açık artırmanın kişi, zaman ve mekân bakımından

sınırlarının aşılması için kabul edilen elektronik ortamda açık artırmaya, artırmanın yapılacağı platform bakımından *sınır getirilmesi* bir çelişki olarak görülebilir.

5. Elektronik ortamda açık artırmanın temel amaç ve sonucu, fiziksel ortamda açık artırma ile özdeştir. Bu anlamda hukukî nitelik konusunda fizikî ortamda açık artırmadan bir farklılık arz etmemektedir. Netice olarak, fizikî ortamda cebrî açık artırmada olduğu gibi, icra memuru aracılığıyla gerçekleştirilen elektronik ortamda cebrî açık artırma takip hukukundan kaynaklanan kamu hukuku karakterli bir işlemdir.

6. İcra ve İflas Kanunu'nun 111/b maddesi çerçevesinde icra memurunun hacizli malı özel platform aracılığıyla paraya çevirmesi mümkün değildir. İcra memuru, İcra ve İflas Kanunu'nun pazarlık suretiyle satışa ilişkin 119, 224 ve 241'inci maddeleri gereğince paraya çevirmeyi özel platform aracılığıyla gerçekleştirebilir. Bu kapsamda malın hangi platform aracılığıyla ve ne şekilde satılacağını da icra memuru belirler. Potansiyel teklif sahibi sayısı arttıkça gelir beklentisi artacağı için, icra memurunun kullanıcı sayısı çok olan bir platformu tercih etmesi gerekir.

7. Paraya çevirmenin özel platform aracılığıyla elektronik ortamda yapılabilmesinde, özel platformun genel işlem koşulları etkilidir. İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen paraya çevirme koşullarının, platform işleticisi tarafından belirlenen genel işlem koşullarıyla eş zamanlı olarak yerine getirilmesi zordur. Bunun için kullanıcı sayısı yüksek özel platformlarda cebrî paraya çevirmeye yönelik ayrı bir alan oluşturulmalı ve genel işlem şartları İcra ve İflas Kanunu'nun gerekliliklerine uygun hâle getirilmelidir. Ayrıca uygun şekilde tasarlanmış bir ara yüz kullanılarak kullanıcı özel hukuk alanından kamu hukuku alanına geçişi konusunda bilgilendirilmeli ve İcra ve İflas Kanunu'na göre paraya çevirme koşullarını kabul etmelidir.

8. İcra memuru tarafından özel platform aracılığıyla yapılan satış, pazarlık suretiyle satış hükümleri gereğince yapıldığı için, bir cebrî icra satışdır.

9. Bazı hâllerde malın niteliği gereği paraya çevirmenin icra memuru dışında bir uzman tarafından gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulabilir. Bunun için, Avusturya ve Alman hukukunda olduğu gibi, İcra ve İflas Kanunu'nda ayrı bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç vardır. Muhtemel düzenlemede üçüncü kişinin artırma konusunda uzman olması gerektiği açıkça belirtilmelidir. Ayrıca, bu suretle gerçekleştirilen paraya çevirme neticesinde satışın icra mahkemesinin onayına sunulması şartı aranmalıdır. Böylece İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde verilen paraya çevirme yetkisi, cebrî icra satışı ile sonuçlanır.

10. Haczedilen malın üçüncü kişi tarafından özel platform aracılığıyla paraya çevrilmesinin tipik örneğini, İcra ve İflas Kanunu'nun 111/a maddesi çerçevesinde borçluya satış yetkisi verilmesi oluşturabilir. Nitekim bu durumda borçlunun hacizli malını özel platform aracılığıyla satmasına engel bulunmamaktadır. Hatta bu kapsamda borçlunun haczedilen malını çok kısa bir süre içinde, açık artırma suretiyle satış ile kıyaslandığında çok daha fazla bir asgarî bedelle satması

beklendiği için, satış için en uygun yöntem elektronik ortamda satıştır. Borçlu, veri tabanına yüklenen içeriklerin ara yüzler kullanılmak suretiyle kullanıcılarca görüntülenmesinin sağlandığı ve ödemenin platform aracılığıyla yapılmadığı özel bir platformu tercih etmelidir.

11. Borçluya satış yetkisi verilen hâllerde mahkemenin satışın onayı ile malın devir ve teslim işlemlerinin yapılmasına ilişkin olarak verdiği karar, satış işlemini cebri icra satışı hâline getirir.

KAYNAKÇA

Aemisegger C, "Qualifizierte Schuldurkunden als Gegenstand der Pfändung: Online-Verkaufsplattformen als Chance für Schuldner und Gläubiger bei der Verwertung", 2018, BLSchK , ss.129-145.

Akkurt S S, "Elektronik Ortamda Hizmet Sunumu ve Buna İlişkin Sözleşmelerin Hukuki Özellikleri", C. 60, Sy. 1, 2011, AÜHFD, ss.19-46.

Anderl A, "Die EO-Novelle macht es möglich - bald Zwangsversteigerungen bei eBay & Co?", Sy. 7, 2008, ZaK, ss.126-129.

Arslan R, İcra ve İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları: 478, Ankara, 1984.

Arslan R/Yılmaz E/Taşpınar Ayvaz S vd., İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

Artus A, "İştirak Halinde Tasarruf Olunan Bir Mal Hissesinin Haczi ve Paraya Çevrilmesi", Sy. 8, 1941, Adliye Ceriyesi, ss.572-587.

Atalı M/Ermenek İ/Erdoğan E, İcra ve İflas Hukuku, 6. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

Bartels K, Dogmatik und Effizienz im Recht der Zwangsversteigerung, Giese King, Bielefeld, 2010.

Berkin N. M., İcra Hukuku Dersleri, 2. Baskı, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969.

Bulut U, İcra Hukukunda Ödeme Yerine Alacakların Devri (İİK m. 120), Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Çelikoğlu C T, "7343 Sayılı Kanunla İİK'da Yapılan Paraya Çevirme ve İhalenin Feshi'ne İlişkin Değişikliklerin Takdim Ve İzahı", Sy. 68, 2022/1, Adalet Dergisi, ss.409, 450.

Erturgut M, İcra ve İflas Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000.

Flockenhaus J, "ZPO § 814 Öffentliche Versteigerung", Zivilprozessordnung: ZPO, Ed. Hans-Joachim Musielak/ Wolfgang Voit, 20. Bası, Franz Vahlen, Münih, 2023, ZPO § 814 Rn.1-6.

Freeze H, Andere Verwertungsarten in der Mobiliarzwangsvollstreckung, Gardez, Sn Augustin, 1998.

Gaul H F, "Zur Reform des Zwangsvollstreckungsrechts", Sy. 15/ 16, JZ, 1973, ss.473-483.

Gaul HF/Schilken E/Becker-Eberhard E, Zwangsvollstreckungsrecht, 12. Bası, C.H.BECK, Münih, 2010.

Gruber U, "ZPO § 814 Öffentliche Versteigerung", Münchener Kommentar zur ZPO, Ed. Wolfgang Krüger/Thomas Rauscher, C. 2, 6. Bası, C.H.BECK, Münih, 2020, ZPO § 814 Rn.10-17.

Gurman S, Internet Auktionen, Springer, Viyana, 2005.

Hergenröder C W, “Mängelhaftung des Gerichtsvollziehers bei der Versilberung gepfändeter Sachen im Zeichen moderner Verwertungsformen”, Sy. 10-11, 2017, DGVZ, ss.185-192.

Huber E, “Die rechtliche Natur der Zwangsversteigerung nach schweizerischem Betreibungsrechte”, C. 24, 1905, ZSR, ss.81-116.

Kale S, “İcra ve İflas Hukukunda Online Satış”, 2021, (<https://blog.lexpera.com.tr/icra-ve-iflas-hukukunda-online-satis/>, s.e.t. 19.09.2023).

Kaplan A G, Elektronik Ortamda İşlenen Haksız Rekabet Hâlleri, On İki Levhan Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Kazmaz Tepe B, İcra Hukukunda Elektronik Ortamda Teklif Verme, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

Kemper R, “ZPO § 814 Öffentliche Versteigerung”, Saenger ZPO, Ed. Ingo Saenger, 9. Bası, Nomos, Baden-Baden, 2021.

Kindl J/Meller-Hannich C, Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung, 4. Bası, Nomos, Baden-Baden, 2021.

Krachler C, “Zwangsversteigerungen im Internet”, Yayınlanmamış doktora tezi, Karl-Franzens Üniversitesi, Graz, 2010.

Lorandi F, “Durchführung der Verwertung in der Zwangsvollstreckung durch Privatpersonen”, 2000, Aktuelle Juristische Praxis, ss.846-856.

Loth F, Die Verwertung gepfändeter Sachen im Internet, Duncker & Humblot, Berlin, 2018.

Lüke G, “Die Anwendung der bürgerlichrechtlichen Zessionsvorschriften auf die Forderungsübertragung durch Hoheitsakt”, Sy. 9, 1959, JZ, ss.270-275.

McAfee P R/ McMillan J, “Auctions and Bidding”, C. 25, 1987, JEL, ss.699-738.

Meller-Hannich C, “Der Gerichtsvollzieher bei „ebay & Co.“ – Rechtsfragen, Lösungsvorschläge und Gesetzesvorhaben zur Verwertung gepfändeter Sachen im Internet”, Sy. 2, 2009, DGVZ, ss.21-31.

Mohr F, “Die Internetversteigerung und sonstige Änderungen bei der Fahrnisexekution: Neuerungen durch die EO-Novelle 2008”, Sy. 2, 2008, eolex, ss.117-121.

Muşul T, İcra ve İflas Hukukunda; İhale ve İhalenin Feshi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

Müller S, Die Ablieferung nach , § 817 Abs.2 ZPO, Mohr Siebeck, Tübingen, 2014.

Oğuz H, “Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum”, Sy. 3, 2013, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, ss.1-38.

Okur M, “Elektronik Açık Artırma Suretiyle Satışta Artırma Aşaması”, C. 18, Sy. 1, 2023, ERÜHFD, ss.47-112.

Özekes M, “İhale bedelinin Ödenmemesi Sebebiyle Yapılan Artırma (Tamamlayıcı Artırma)”, C. 5, Sy. 1, 2003, DEÜHFD, ss.167-184.

Özekes M, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

Özmumcu S, Cebri İcra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.

Öztek S, Cebri Satışlarda (Yeni Bir Açık Artırma Türü Olarak) Elektronik Ortamda Açık Artırma Suretiyle Satışa İlişkin Bazı Notlar, Platon Hukuk, İstanbul, 2022.

Pekcanitez H, “Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi (İİK md. 111/a)”, Sy. 1, 2022, GSÜHFD, ss.819-848.

Pekcanitez H/Akkan M, “7343 Sayılı Kanunla İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması”, Sy. 162, 2022, TBB Dergisi, ss.259-297.

Pekcanitez H/Atalay O/Sungurtekin Özkan M vd., İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Rehn J, “Leistungsstörungen bei fehlgeschlagenem Versand einer vom Gerichtsvollzieher im Internet versteigerten Sache”, Sy. 4, 2022, DGVZ, ss.73-81.

Remmert A, “Das Gesetz über die Internetversteigerung”, 2009, NJW, ss.2572-2575.

Sadioğlu F C, Artırma Yoluyla Satış, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.

Stahelin A, “Freihandverkauf: Rechtsnatur und Anfechtung”, Festschrift für Karl Spühler, Ed. Hans Michael Riemer/ Moritz W. Kuhn/ Dominik Vock vd., 2005, ss.397-406.

Stabile D, “Die Online-Auktion als alternative Verwertungsmassnahme im schweizerischen Schuldbetreibungs- und Konkursrecht”, ZPR - Schriften zum Schweizerischen Zivilprozessrecht, Ed. Stephen V. Berti/ François Bohnet/ Ulrich Haas vd., Sy. 6, Dike Verlag AG, Zürich, 2010, ss.1-254.

Stabile D, “Online-Versteigerungen in Betreibungs- und Konkursverfahren”, Sy. 54, 2021, Schweizerische Zeitschrift für Zivilprozess- und Zwangsvollstreckungsrecht (ZZZ), ss.520-532.

Stabile D, “Verwertung von Vollstreckungssubstrat durch Betreibungs- und Konkursämter über private Auktionsplattformen im Internet”, 2012, BLSchK, ss.81-106.

Stamm J, “Die Digitalisierung der Zwangsvollstreckung”, 2021, NJW ss.2563-2569.

Üstündağ S, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 2004.

Viertelhausen A, “Verwertung durch Versteigerung im Internet?”, Sy. 1, 2003, DVGZ, ss.2-7.

Vorwerk V/Wolf C, BeckOK ZPO, 48. Bası, C.H.BECK, Münih, 2023.

Weber R H/Skripsky M, “Online-Auktionen – Neues Geschäftsmodell in schwierigem rechtlichem Umfeld”, Sy. 3, 2001, Insolvenz- und Wirtschaftsrecht, ss.93-97.

Weber S, "Gewährleistung bei Pfandveräußerung über eine Internetplattform", Sy. 7, 2018, DGVZ, ss.149-157.

Wieczorek B/Schütze R A, Zivilprozessordnung und Nebengesetze, C. 8, 4. Bası, De Gruyter, Berlin, 2013.

Yazıcı B, "İcra Ve İflas Kanunu m.111/a Uyarınca Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi", C. 12, Sy. 2, 2022, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss.1119-1147.

Yıldırım M K/Deren-Yıldırım N, İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021.